Z BIEGIEM SŁUPI

Przewodnik turystyczno-przyrodniczy dla wodniaków i wędkarzy

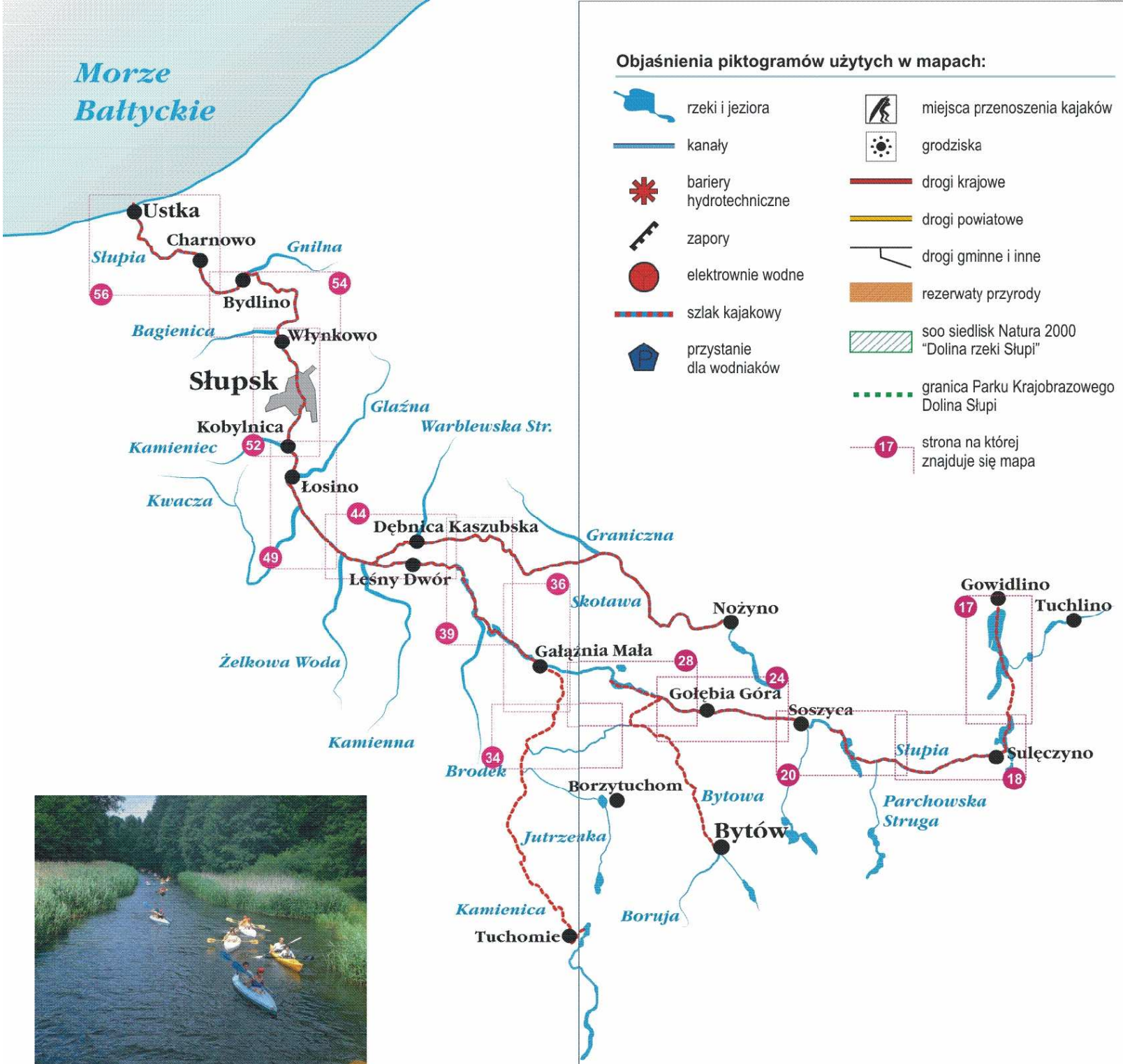
Morze Bałtyckie
Ustka
Charnowo
Słupia
Gnilna
56
54
Bydlino
Bagienica
Włynkowo
Słupsk
Kobylnica
Kamieniec
52
Głaźna
Warblewska Str.
Łosino
Kwacza
44
Dębnica Kaszubska
Graniczna
49
Leśny Dwór
36
Skotawa
Nożyno
39
Gałąźnia Mała
28
Żelkowa Woda
24
Gołębia Góra
Soszyca
Kamienna
34
Brodek
20
Borzytuchom
Bytowa
Bytów
Jutrzenka
Kamienica
Tuchomie
Boruja
Gowidlino
17
Tuchlino
Słupia
Sulęczyno
18
Parchowska Struga
Objaśnienia piktogramów użytych w mapach:
rzeki i jeziora
kanały
bariery hydrotechniczne
zapory
elektrownie wodne
szlak kajakowy
przystanie dla wodniaków
miejsca przenoszenia kajaków
grodziska
drogi krajowe
drogi powiatowe
drogi gminne i inne
rezerwaty przyrody
soo siedlisk Natura 2000 "Dolina rzeki Słupi"
granica Parku Krajobrazowego Dolina Słupi
17
strona na której znajduje się mapa

Z biegiem Słupi

Przewodnik turystyczno-przyrodniczy
dla wodniaków i wędkarzy

Od autorów.

Oddajemy w Państwa ręce publikację, która nie jest typowym przewodnikiem turystycznym. Istniejące dotychczas informatory koncentrują się głównie na podawaniu i opisie szczegółów technicznych trasy spływu kajakiem po rzece Słupi. Intencją naszą jest zainteresowanie uczestników spływów kajakowych rzeką Słupią, niezwykłą przyrodą tego regionu, zachęcenie do szerszego spojrzenia na dolinę rzeki i wyjścia „poza jej koryto". Spływy kajakowe umożliwiają zupełnie nowe spojrzenie na przyrodę i biologię rzeki, ich uczestnicy mogą podziwiać krajobrazy i szczegóły niedostępne dla uprawiających inne formy turystyki. W publikacji opisano cały bieg Słupi od jej źródeł do ujścia, lecz szczególną uwagę poświęcono środkowemu i dolnemu odcinkowi rzeki na obszarze Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi". Przy opisywaniu tego odcinka korzystano z doświadczeń kajakarzy i obserwacji własnych, zebranych podczas spływów, a także z szeregu publikacji i badań przyrodniczych wykonanych dla obszaru naszego Parku. Jest to więc najświeższa publikacja dotycząca trasy kajakowej, choć trzeba mieć na względzie możliwość jej częściowej dezaktualizacji w zakresie opisów koryta rzeki. Rzeka jest bowiem „żywą arterią krajobrazu", dynamiczną i zmienną. Stałym zmianom ulega głębokość, szybkość i przebieg nurtu, wciąż podmywane są nowe odcinki brzegów, do wody wpadają drzewa tworząc przeszkody i bariery w coraz to nowych miejscach. Życząc niezapomnianych wrażeń i emocji zapraszamy na szlaki kajakowe dorzecza Słupi.

Charakterystyka hydrologiczna Słupi

Prawie cały obszar naszego Parku Krajobrazowego położony jest w dorzeczu rzeki Słupi. Jej długość wynosi ok. 136 km, powierzchnia zlewni - 1310 km^2. Słupia zalicza się do rzek małych, tzn. takich, których długość nie przekracza 200 km, a powierzchnia dorzecza - 10 000 km^2.

Całość dorzecza położona jest na obszarze województwa pomorskiego. Rzeka posiada charakterystykę hydrologiczną typową dla cieków pomorskich:

- przewagę zasilania podziemnego (70-75%) nad powierzchniowym,
- znaczny stopień wyrównania odpływu w ciągu roku,
- znaczną zasobność w wodę,
- niewielką amplitudę wahań stanów wód (od 0,5 m w górnym biegu do około 3 m w biegu dolnym).

Źródła Słupi znajdują się w pobliżu Sierakowskiej Huty, na wysokości 178 m npm, ujście do Bałtyku w Ustce (0 kilometr rzeki - ciek I rzędu). Sieć rzeczna dorzecza Słupi ma charakter asymetryczny. Wyraźnie przeważają dopływy lewobrzeżne, odwadniające większe powierzchnie zlewni. Większymi dopływami lewobrzeżnymi są: Parchowska Struga, Bytowa, Kamienica, Brodek, Kamienna, Żelkowa Woda, Kwacza. Z prawobrzeżnych wymienić należy Skotawę - największy dopływ Słupi oraz Glaźną i Gnilną.

W swoim górnym biegu rzeka przepływa przez szereg jezior: Tuchlińskie, Pręgożyno, Skrzynka, Trzebocińskie, Gowidlińskie, Węgorzyno, Żukowskie. Środkowy bieg rzeki poddany został silnej antropopresji, co doprowadziło do zmiany jej biegu i długości oraz pierwotnego charakteru na wielu odcinkach.

Charakterystyka hydrobiologiczna Słupi i jej dopływów

Charakter zespołów hydrobiologicznych zasiedlających daną rzekę zależny jest od konfiguracji terenu i klimatu, a określany jest spadkiem dna i kształtem koryta. Czynnikiem decydującym o charakterze cieku jest prędkość przepływu wody, z którą ściśle wiąże się charakter podłoża dna rzeki, temperatura wody, zawartość tlenu w wodzie. Czynniki te z kolei determinują występowanie odpowiednich organizmów roślinnych i zwierzęcych.

Włosienicznik

Hildenbrandtia rzeczna

Na co zwrócić szczególną uwagę podczas spływów kajakowych?

Flora. Roślinność wodna większości rzek dorzecza Słupi należy do tzw. zespołu włosienicznika wodnego, składającego się wyłącznie z roślin zanurzonych. O randze tego zespołu niech świadczy fakt objęcia go ochroną w ramach europejskiej sieci Natura 2000 jako siedliska p.n. "nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników". Charakterystycznymi gatunkami zespołu są włosieniczniki (6 gatunków), zwane jaskrami wodnymi, którym towarzyszą m. in: mech zdrojek, rzęśl hakowata, jeżogłówka gałęzista, łączeń baldaszkowaty, potocznik i inne. W czystych dopływach oraz w samej Słupi dość licznie występuje chroniony krasnorost hildenbrandtia rzeczna - wskaźnik czystych wód, tworzący czerwony nalot na kamieniach w ocienionych fragmentach koryt rzecznych.
Brzegi, obrzeża rzek i potoków porastają rośliny tworzące zespół szuwaru jeżogłówkowego. Należą tu: jeżogłówki, rukiew wodna, rzeżucha gorzka, przetacznik bobowniczek, potocznik wąskolistny. Ponadto nad brzegami spotkać można mannę mielec, pałkę szerokolistną, kosaćca żółtego, trzcinę pospolitą, siedmiopalecznika błotnego i inne.

Potocznik wąskolistny

Rak szlachetny

Skójka gruboskorupkowa

Fauna. Dno potoków oraz roślinność wodna stanowią dogodne kryjówki dla wielu gatunków zwierząt. W miejscach o szybkim prądzie, na kamienistym dnie spotkać można larwy jętek, widelnic, chruścików, muchówek. Zwierzęta te mają znaczenie jako pokarm ryb łososiowatych. Przy różnicowaniu się podłoża, w miejscach zacisznych, piaszczysto-żwirowych, wśród roślinności żyją kiełże, larwy muchówek, ślimaki, mszywioły. W miarę pojawiania się zastoisk i zamulonych brzegów do składu gatunkowego fauny dołączają larwy ochotek, chrząszczy, pluskwiaki wodne, ślimaki, małże, skąposzczety i inne. W dorzeczu Słupi spotkać można gąbki z rodziny Spongillidae, stułbie, wirki, ślimaki (przytulik strumieniowy, rodzepka rzeczna i inne), małże (szczeżuja spłaszczona, skójka gruboskorupkowa, skójka zaostrzona). Ze zwierząt mających znaczenie jako pokarm ryb łososiowatych wymienić należy pijawki, skorupiaki z rzędu równonogów Asellus i obunogów Gammarus.

W Słupi i jej większych dopływach bytuje rak pręgowany. Jest to gatunek obcy, groźny nosiciel tzw. "dżumy raczej", nie będący wskaźnikiem czystości wody i stanowiący konkurencję dla rodzimego raka szlachetnego. Licznie występują larwy jętek, widelnic, chruścików muchówek. Ze zwierząt kręgowych mających znaczenie dla ryb wymienić należy minoga strumieniowego, żaby: wodną i moczarową. Zwierzęta te są chętnie zjadane przez ryby drapieżne i w pewnych okresach roku występują w przewodach pokarmowych ryb obficie. Licznie występuje wydra i bóbr.

Cechą odróżniającą Słupię i jej dopływy (oraz wiele innych rzek przymorskich) od typowej rzeki jest układ krain rzecznych. W Słupi oraz w wielu jej dopływach (Kamienica, Skotawa, Jutrzenka) brak ryb łososiowatych w górnych, źródliskowych odcinkach rzek.

Wiąże się to z występowaniem jezior, przez które rzeki te przepływają lub z których wypływają. Ich obecność wpływa na warunki hydrologiczne i skład gatunkowy ichtiofauny. Ryby łososiowate pojawiają się w pewnej odległości od źródeł.

Wiele dopływów Słupi reprezentuje krainę pstrąga (Parchowska Struga, Boruja, dolny bieg strumienia "Huczka"). Charakteryzuje się ona szybkim, turbulencyjnym prądem wody związanym z dużym spadkiem terenu, kamienisto-żwirowym dnem, dużą ilością źródlisk, chłodną, nie przekraczającą w lecie 10 °C wodą, dobrym natlenieniem. Zmętnienie wód w tej krainie występuje okresowo po deszczach i szybko zanika. Bytuje w niej ichtiofauna reofilna (prądolubna) z gatunkami: przewodnim pstrągiem potokowym oraz chronionymi: głowaczem białopłetwym i minogiem strumieniowym. Rzeki te, o ile nie ma barier hydrotechnicznych, są tarliskami troci wędrownej i potencjalnie łososia atlantyckiego oraz minoga rzecznego.

Strumień Huczek - kraina pstrąga

Pstrąg potokowy

W miarę malejącego spadku dna prąd wody staje się coraz słabszy. Dolina rzeki rozszerza się, a jej profil staje się bardziej płaski. Nurt rzeki zaczyna dotykać jednego z lekko ściętych jeszcze brzegów tworząc zakola i pozostawiając starorzecza i łachy. Rzeka przechodzi w krainę lipienia. Słupia oraz niektóre jej dopływy (Kamienica od miejscowości Kamieńcz, Kwacza od Kwakowa, Skotawa od Jamrzyna) w większości swojego biegu reprezentują właśnie tą krainę. Charakteryzuje się ona mniejszym niż w krainie pstrąga spadkiem wody, kamienisto-żwirowo-piaszczystym dnem, większą zasobnością w wodę. Bogata w tlen woda również latem rzadko ogrzewa się powyżej 15 °C. Gatunkiem przewodnim jest lipień, któremu towarzyszą ryby z krainy pstrąga, minóg rzeczny, kleń, jelec, a także ryby zasiedlające wszystkie typy wód: szczupaki, okonie, płocie.

Lipień

Niektóre odcinki Słupi - z uwagi na występowanie szerokich dolin rzecznych z pętlami i meandrami, żwirowego i piaszczystego dna - sklasyfikować by można jako krainę brzany, gdyby nie brak tego przewodniego gatunku w składzie ichtiofauny Słupi.

Formy ochrony przyrody ustanowione wzdłuż biegu Słupi

Większość biegu rzeki objęto różnymi formami ochrony przyrody:

- projektowany Specjalny Obszar Ochrony siedlisk PLH 220052 **"Dolina rzeki Słupi"**, będący elementem europejskiej sieci obszarów chronionych w ramach "Natury 2000",
- ustanowiony w 2004 r. Obszar Specjalnej Ochrony ptaków PLB 220002 „Dolina Słupi", będący elementem europejskiej sieci obszarów chronionych w ramach "Natury 2000" i pokrywający się z granicami Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi",
- Park Krajobrazowy „Dolina Słupi", obejmujący środkowy i częściowo dolny odcinek Słupi, od miejscowości Soszyca do mostu na trasie Krępa-Łosino.

Źródła Słupi znajdują się w otulinie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego. Po minięciu drogi z Sierakowic do Sierakowskiej Huty rzeka wpływa na teren Gowidlińskiego Obszaru Krajobrazu Chronionego, by przed ujściem Parchowskiej Strugi osiągnąć granicę otuliny Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi". Od wsi Soszyca aż do mostu na trasie Krępa - Łosino Słupia płynie przez obszar Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi". Bezpośrednio nad brzegami rzeki znajdują się 3 rezerwaty przyrody:

- „Gołębia Góra" - leżący na trasie Słupsk -Bytów,
- „Dolina Huczka" - w Gałąźni Małej,
- „Buczyna nad Słupią" - znajdujący się w pobliżu Wodnicy.

W pobliżu biegu rzeki znajdują się rezerwaty: „Żurawie Chrusty" w Kaszubskim Parku Krajobrazowym, „Jeziora Chośnickie" w otulinie południowo-wschodniej Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi", „Mechowiska Czaple" niedaleko wsi Soszyca, „Gniazda Orła Bielika" oraz „Jezioro Małe i Duże Sitno" położone w samym Parku.
Plan ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi" przewiduje włączenie całego górnego biegu rzeki w obszar otuliny Parku.

Ogólna charakterystyka trasy spływu.

Spływ kajakowy Słupią zaliczyć należy do szlaków średnio trudnych. Składają się na to warunki fizyczno-geograficzne i przyrodnicze cieku: wartki nurt i bystrza, liczne meandry, zwalone drzewa i inne przeszkody w korycie rzeki, brzegi zarośnięte olchami, wierzbami i osikami, których gałęzie wdzierają się w nurt i miejscami całkowicie przegradzają powierzchnię wody. Na wielu odcinkach rzeka poddana została silnej antropopresji, tracąc naturalny charakter. Przyczyniła się do tego zabudowa energetyczna oraz prace melioracyjne, regulacje koryta Słupi i jej dopływów, dokonane zarówno przed II wojną światową, jak i w okresie powojennym.
Wykorzystanie energetyczne rzeki jest znacznym utrudnieniem spływu. Zabudowa hydrotechniczna, powstała w latach od 1898 do 1926 r oraz związane z nią sztolnie, kanały, zapory ziemne, odmulniki i syfony powodują konieczność przenoszenia kajaków na znaczne czasem odległości, niekiedy konieczne jest ich przewiezienie. Te niedogodności zrekompensowane są możliwością obejrzenia i zwiedzenia unikalnego w skali Europy systemu energetycznego. Obecnie urządzenia hydrotechniczne traktowane są jako zabytki techniki. Jako unikalne atrakcje turystyczne zostały włączone do programów turystycznych.
W oparciu o nie przygotowano Szlak Elektrowni Wodnych, obejmujący następujące zespoły:

- Soszyca (elektrownia Struga),
- Gałąźnia Mała,
- Konradowo (elektrownia Strzegomino),
- Krzynia
- Skarszew Dolny.

Soszyca - elektrownia Struga

Elektrownia Gałąźnia Mała

Zbiornik Krzynia i elektrownia wodna

Integralną częścią szlaku elektrowni są szlaki turystyczne, miejsca postoju i parkingi, ścieżki przyrodnicze, znaki informacyjne drogowe i na ścieżkach rowerowych, a także trasa naszego spływu. Bliższe informacje dotyczące szlaku elektrowni wodnych znajdą państwo w książce Jolanty Nitkowskiej-Węglarz pt: „Szukajcie pomorskich skarbów" oraz w folderach wydanych przez Park Krajobrazowy oraz Stowarzyszenie Produktów Markowych Turystyki Wiejskiej „Słupia", jak również ENWOD Słupsk.

Oprócz tych elektrowni w dorzeczu Słupi spotyka się inne, będące najczęściej w użytkowaniu prywatnych właścicieli. Najważniejsze z nich to dwie elektrownie wodne na węźle wodnym w Słupsku, elektrownia w Sulęczynie na Słupi i w Parchowskim Młynie na Parchowskiej Strudze, "Hydrowat" na rzece Kamienicy. W roku 2008 trasa spływu Słupią od Gowidlina do ujścia oznakowana została ponad 200 znakami informacyjnymi, umiejscowionymi nad brzegami Słupi.

Konradowo - elektrownia Strzegomino

Elektrownia Skarszew Dolny

Z myślą o wodniakach dyrekcja Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi", nadleśnictwa, ENWOD, jak i osoby prywatne przygotowały miejsca postojowe, umożliwiające rozbicie namiotów i/lub nocleg nad rzeką. Jednocześnie miejsca te są dogodną bazą wypadową do zwiedzenia ciekawych i atrakcyjnych miejsc: zabytków techniki - elektrowni wodnych, osobliwości przyrodniczych: jezior lobeliowych, rezerwatów przyrody, ścieżek przyrodniczych itp.

Noclegi

Tomasz Rolbiecki
Soszyca, tel. 606118151

ENWOD Sp. z o.o.
ul. Rybacka 4 a, 76-200 Słupsk, tel. 059 8416937
(poniedziałek -piątek, 7-15.00)
domek przy elektrowni Gałąźnia Mała
domek przy elektrowni Strzegomino

Przystanie dla wodniaków

- Gowidlino, Nadleśnictwo Lipusz, tel.058 6874523
- Żukówko
- Soszyca, Tomasz Rolbiecki tel. 606118151
- Osieczki, biwakowanie możliwe po uzgodnieniu z Nadleśnictwem Bytów, tel. 059 8226066
- J. Głębokie, Nadleśnictwo Bytów tel.059 8226066
- Gałąźnia Mała, parking Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi", tel. 059 8429829
- Krzynia, Ośrodek Wypoczynkowy „Barbara" tel. 703400550
- Leśny Dwór, Nadleśnictwo Leśny Dwór tel. 059 8131329
- Most Żelkówko-Lubuń, Nadleśnictwo Leśny Dwór tel. 059 8131329
- Słupsk, Park Kultury i Wypoczynku Słupski Ośrodek Sportu i Rekreacji ul. Rybacka 8 tel. 605239440
- Bylino, Grzegorz Świątek tel. 663474047
- Ustka, Jan Nowak - tel. 602753816

Przewóz i wynajem kajaków

Soszyca
- Tomasz Rolbiecki - tel.606118151

Sarniak - Gołębia Góra
- Magdalena Backiel - tel. 888527392

Bytów - Rzepnica
- tel. 698040001

Niepoględzie
- Andrzej Kniter - tel. 604530097

Słupsk
- SOSiR, ul. Rybacka 8, tel. 605239440

Bydlino
- Grzegorz Świątek - tel. 663474047

Ustka
- Jan Nowak - tel. 602753816

Ograniczenia i zasady dotyczące uczestników spływów.

Ograniczenia dotyczące organizowania spływów w dorzeczu Słupi wynikają z dwóch głównych przyczyn:

- zabezpieczenia wyjątkowo cennych walorów przyrodniczych rzek dorzecza Słupi,
- istnienia systemu hydroenergetycznego, warunkującego poruszanie się kajakami po niektórych kanałach i urządzeniach hydrotechnicznych.

Ograniczenia wynikające z pierwszego zapisu dotyczą głównie terminów organizowania dużych spływów kajakowych. Ze względu na gniazdowanie w dorzeczu Słupi cennych i rzadkich gatunków ptaków (tracz nurogęś, gągoł, pliszka górska, brodziec samotny, brodziec piskliwy, zimorodek, błotniak stawowy) nie powinno się pływać kajakami w dużych grupach do 15 lipca. Wprawdzie nie ma obecnie przepisów zakazujących wprost organizowania spływów przed 15 lipca, jednakże każdemu miłośnikowi przyrody powinno zależeć na pozostawieniu w spokoju ptaków w okresie ich lęgów i wyprowadzania młodych. Zagwarantuje to spokój i sukces lęgowy w/w cennym gatunkom ptaków, jak również spokojne odbycie tarła cennym gatunkom fauny wodnej: lipieniom, minogom rzecznym i strumieniowym.

Od 1 października do końca grudnia każdego roku obowiązuje na Słupi (od połączenia się kanału wyprowadzającego wodę z elektrowni wodnej w Krzyni ze starym korytem Słupi do ujścia do morza) i jej dopływach (wpadających na tym odcinku) obręb ochronny ustanowiony przez Wojewodę Pomorskiego, ze względu na okres tarła anadromicznych ryb łososiowatych.

Tarło troci wędrownej

Zachód słońca nad jez. Gowidlińskim

W okresie tym zabrania się podejmowania jakichkolwiek czynności mogących wpływać negatywnie na ryby, m. in. ich płoszenia. Dotyczy to również organizowania spływów kajakowych. W tym okresie powinniśmy się również powstrzymać od pływania kajakami w dorzeczu Słupi powyżej Krzyni, gdzie wprawdzie nie docierają trocie i łososie, ale licznie występuje rodzimy pstrąg potokowy.

W dorzeczu Słupi istnieje również wiele kanałów niedopuszczonych do spływania kajakiem.
Najważniejszymi z nich są:

- kanał z miejscowości Młynki do elektrowni wodnej Struga w Soszycy,
- kanał z jeziora Głębokiego do elektrowni wodnej w Gałąźni Małej,
- kanał Młyński w Słupsku.

Należy szczególnie przestrzec przed pływaniem tymi kanałami wobec mylnych informacji podawanych w innych źródłach.
Kanałami dopuszczonymi do pływania są:

- kanał doprowadzający wodę ze zbiornika Konradowo do elektrowni wodnej Konradowo,
- kanał poniżej elektrowni wodnej w Krzyni do ujścia starego koryta Słupi (1,7 km).

Kanał Młynki - Soszyca, nie udostępniony dla kajakarzy.

Trasa spływu.

Górny bieg Słupi, aż do jeziora Gowidlińskiego, nie nadaje się do spłynięcia kajakiem (pomijając pływanie po jeziorach: Pręgorzyno, Skrzynka, Trzebocińskie). Istnieje jednak możliwość zwiedzenia tych okolic, wykorzystując istniejący szlak pieszy i rowerowy: pradoliny Słupi i 7 jezior. Szczegółowy opis tego szlaku znajdziecie Państwo w przewodniku turystycznym „Sierakowice i okolice" autorstwa Ewy Nadolskiej.

Szlak spływów kajakowych na Słupi rozpoczyna się od jez. Gowidlińskiego (401 ha). W Gowidlinie istnieje pole namiotowe należące do Nadleśnictwa Lipusz. Wypływ Słupi z tego jeziora znajduje się w pobliżu wsi Podjazdy. Odcinek rzeki poniżej jeziora Gowidlińskiego został uregulowany, co spowodowało obniżenie lustra wody w jeziorze. Według istniejących przewodników kajakowych doprowadziło to do znacznych trudności z wypłynięciem z jeziora. Ich autorzy radzą przenieść kajaki do rzeki. Według naszych obserwacji istnieje możliwość przepłynięcia z jeziora do rzeki, pomimo istnienia mielizn i piaszczysto-mulistych łach.

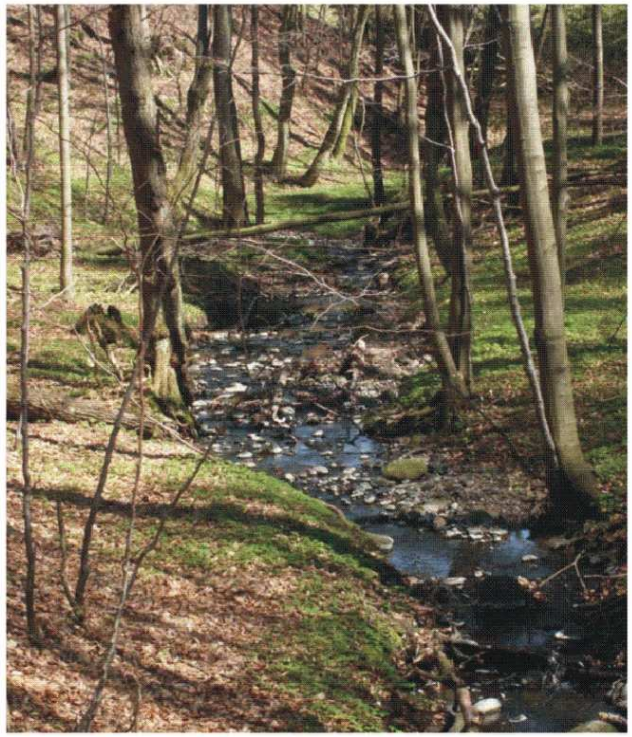

Źródła Słupi

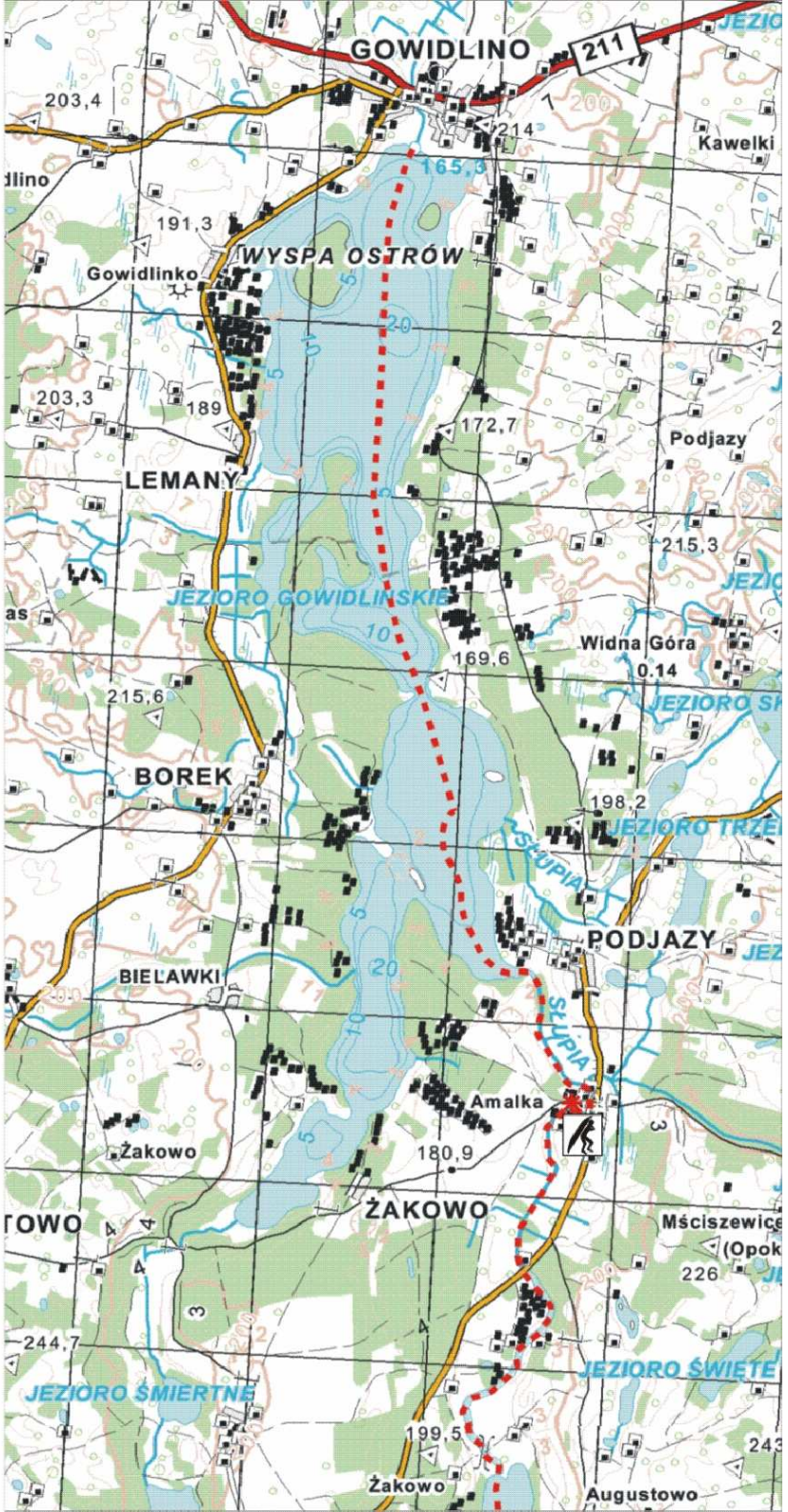

Brzegi Słupi poniżej wypływu z jeziora są zwarte, średnio wysokie. Szerokość rzeki wynosi ok. 5 m.
Wkrótce po wypłynięciu z jez. Gowidlińskiego napotykamy osadę Amalka, w której znajduje się młyn zmuszający do przenoszenia kajaków na odcinku ok. 30 m. Poniżej Amalki Słupia płynie wartkim strumieniem. Pomiędzy jeziorami Gowidlińskim i Węgorzyno znajduje się kilka progów służących dawniej do piętrzenia wód rzeki. Mijamy most na trasie Sulęczyno-Sierakowice, ponizej mostu rzeka znacznie przyspiesza, a w nurcie pojawiają się podwodne głazy. Mijając ten odcinek Słupia zwalnia, brzegi staja się podmokłe zwiastując zbliżanie się do jez. Węgorzyno. Wpływając na to 124 hektarowe jezioro należy trzymać się prawego brzegu. Dopłyniemy w ten sposób do ujścia Słupi z jeziora i do wsi Sulęczyno. Przed wsią na prawym brzegu urządzono przystań wodną oraz plażę.
Po wypływie z jeziora Słupia płynie początkowo spokojnym korytem, by po kilkudziesięciu metrach znacznie przyspieszyć. W Sulęczynie znajdują się ruiny młyna oraz próg wodny koło zbiegu dróg. Poniżej Sulęczyna Słupia płynie w jarze, koryto rzeki jest zwarte i płytkie, a brzegi

Słupia poniżej Sulęczyna

częściowo umocnione. Przy starym tartaku znajduje się kolejna przeszkoda wymagająca przeniesienia kajaków o ok. 50 m. Bezpośrednio poniżej jazu znajdują się bystrza zmuszające przy niskich stanach wód do holowania kajaków. Po ok. 150 m rzeka pogłębia się, wpływając w malowniczy zalesiony wąwóz. Po minięciu odcinka łąkowego i miejscowości Nowe Pole Słupia wpływa w obszar otuliny Parku Krajobrazowego. Po minięciu kolejnego zalesionego wąwozu osiągamy ujście Parchowskiej Strugi. Ta krótka, nie nadająca się do spływów z powodu wielkiego spadku koryta, rzeczka łączy Słupię z malowniczym jeziorem Mausz (prawie 500 ha).

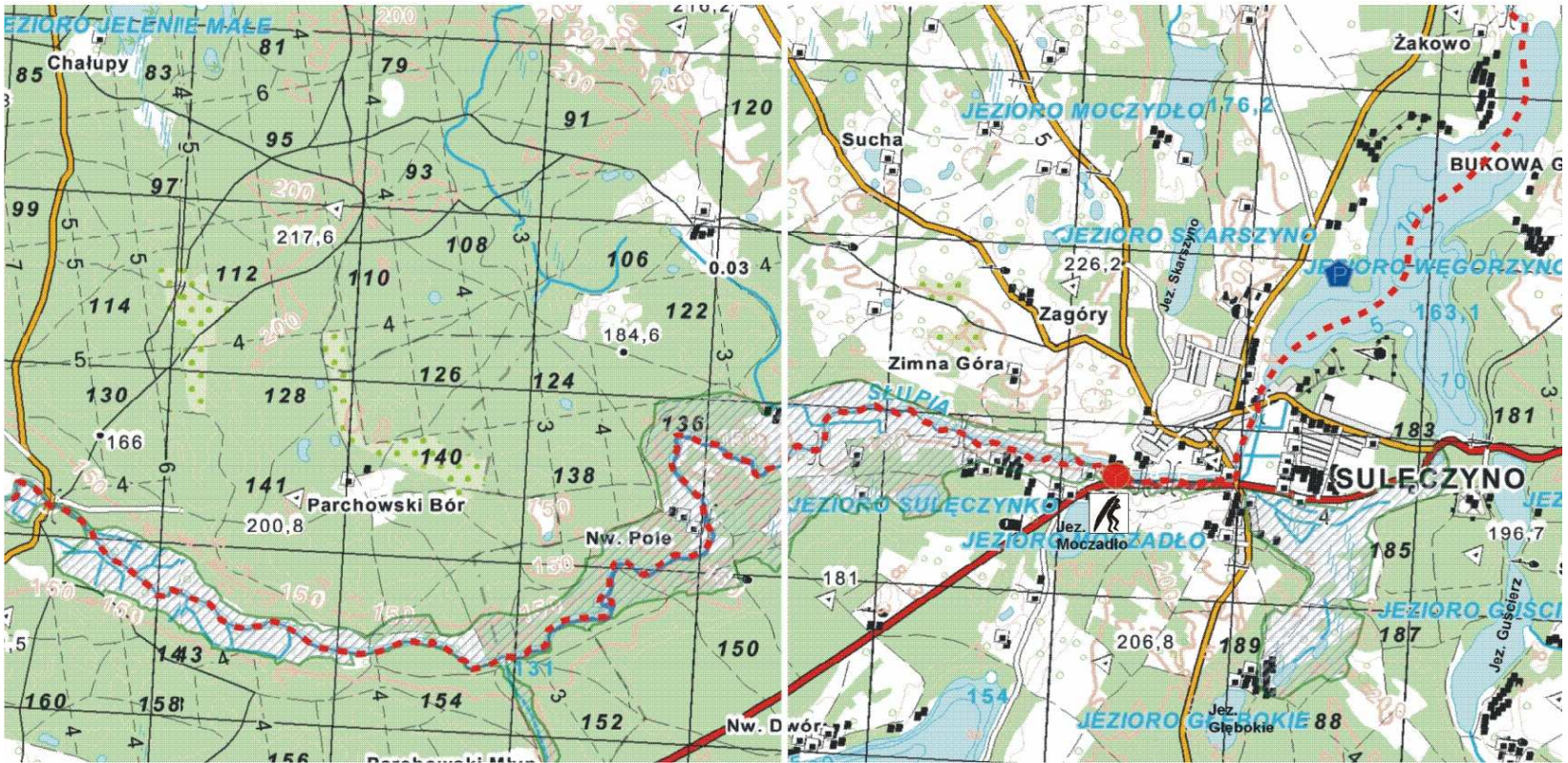

Słupia przed jeź. Żukowskim

Poniżej ujścia Parchowskiej Strugi Słupia płynie dość szeroką doliną, której zbocza porasta las. Po minięciu krótkiego bystrza prąd staje się łagodniejszy. Przed jez. Żukowskim znajduje się drogowy most na trasie Parchowo-Jasień, który umożliwia dogodny dowóz kajaków. Do jeziora Żukowskiego Słupia wpływa szeroką doliną. Rzeka płynie tu wśród łąk, które po obu stronach sąsiadują z borami sosnowymi. Prawie 150 ha jezioro Żukowskie jest uznane za użytek ekologiczny, jako stanowisko żółwia błotnego - bardzo rzadkiego i objętego ochroną gatunku gada. Wypływ Słupi znajduje się na północnym krańcu jeziora, przy niskim mostku.

Jez. Żukowskie

We wsi Żukówko znajduje się pole namiotowe, z którego możemy skorzystać planując nocleg.

Koło wsi Młynki istnieje linia wododziałowa, oddzielająca dorzecze Słupi od dorzecza Łupawy. Do tego ostatniego należy pobliskie jezioro Obrowo Duże oraz największe jezioro naszego Parku - Jasień.
Po osiągnięciu wsi napotykamy 1,7 km kanał, który nie jest dopuszczony do spływu.
W sprawie przewozu kajaków najprościej skontaktować się z p. Tomaszem Rolbieckim z Soszycy, który również wynajmuje kajaki.

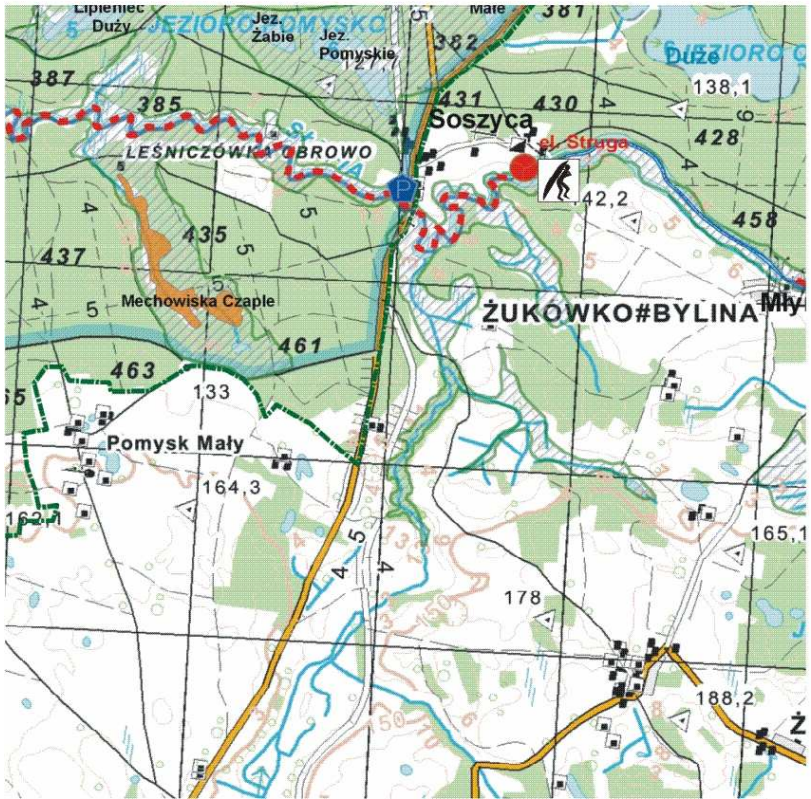

Niedogodności związane z przewozem kajaków mogą być zrekompensowane zwiedzeniem jednej z najstarszych elektrowni wodnych w Europie - elektrowni Struga o mocy 250 kW. W budynku pochodzącym z 1898 roku zlokalizowano pierwotnie tartak, suszarnię drewna i fabrykę papy. Od 1925 r istnieje tu elektrownia, wykorzystująca spad wody wynoszący 14,1 m. W elektrowni znajduje się hydrozespół złożony z turbiny Francisa z 1898 r, wzbudnicy z 1920 r i generatora. Do dziś zachowały się także żarówki węglowe. Budowle związane z elektrownią rozciągają się na długości ok. 2 km.

W granice Parku Słupia wpływa w miejscowości Soszyca (ok. 103 km biegu rzeki), znajdującej się na trasie Bytów - Lębork. We wsi znajduje się sklep spożywczy, planuje się budowę punktu gastronomicznego.
Na prawym brzegu rzeki, poniżej mostu drogowego, zlokalizowano na nadbrzeżnej łące przystań kajakową z możliwością rozbicia obozowiska i noclegu w namiotach. Radzimy zatrzymać się w tym miejscu na dłużej, szczególnie w okresie letnim. Okolica obfituje w bory sosnowe, w których zebrać można wiele grzybów oraz jagody. Podczas zbierania runa leśnego natknąć się można na chronione storczyki oraz 3 gatunki widłaków: spłaszczonego, jałowcowatego i goździstego. W Soszycy oraz w jej bliskim sąsiedztwie znajdują się 3 jeziora lobeliowe: Pomysko (Dworcowe), Modre (Łupalickie, Błękitne) oraz Obrowo Małe. Jeziora te należą do bardzo rzadkich już, czystych i mało zmienionych od początku swego powstania zbiorników wodnych. Nazwę wzięły od lobelii jeziornej - reliktowej rośliny wodnej, objętej ochroną gatunkową i wpisanej do Czerwonej Księgi Roślin ginących. Innymi roślinami wskaźnikowymi jezior lobeliowych występującymi w w/w jeziorach są: poryblin jeziorny i brzeżyca jedno-

Kwitnąca lobelia jeziorna

Rośliny wskaźnikowe jezior lobeliowych, od lewej:poryblin jeziorny, brzeżyca jednokwiatowa i lobelia jeziorna

kwiatowa. Kajakarzom odbywającym spływy w czerwcu i lipcu radzimy odwiedzić brzegi jeziora Pomysko, znajdującego się na prawym brzegu rzeki. W tym okresie podziwiać można kwitnącą białymi kwiatami lobelię oraz wyjątkową przezroczystość wody.

Wyruszając kajakiem z Soszycy płyniemy wśród lasów. Po około 500 metrach osiągamy łąkę na prawym brzegu Słupi. Rzeka ma tu szerokość od 10 do 14 m, głębokość średnią ok. 0,7 m, dno piaszczysto-żwirowe. Występują liczne bystrza, brzegi są zacienione, porośnięte olchami. Po przepłynięciu około 900 metrów

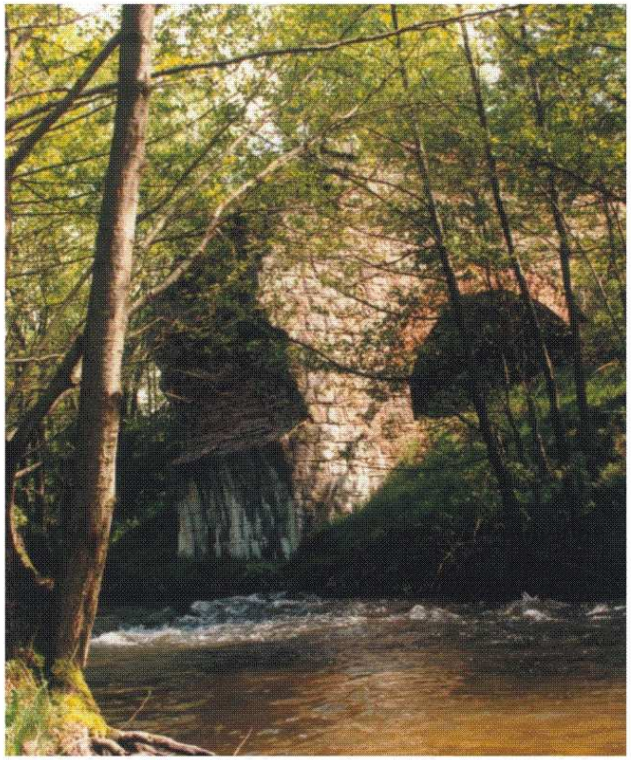

Ruiny mostu kolejowego w Soszycy

osiągamy stary, drewniany most, który doprowadzi nas do leśniczówki Jaszewo, zlokalizowanej na łąkach, na prawym brzegu rzeki. Poniżej mostu jeszcze przez ponad 100 metrów towarzyszą nam łąki, na których możemy obserwować kwitnące od maja do sierpnia krwawnicę pospolitą, firletkę poszarpaną czy rdest wężownik.

Zimorodek

Następne 900 metrów, aż do kolejnego mostu płyniemy wśród lasów. Przy moście, po lewej stronie znajduje się stary usychający dąb, na którym czasem można spotkać odpoczywającego bielika. Nasz największy ptak drapieżny, osiągający rozpiętość skrzydeł do 2,4 m, zalatuje tu z położonego nieopodal rezerwatu „Gniazda Orła Bielika". Znacznie częściej niż z bielikiem spotkać się można na tym odcinku z szybkim jak błyskawica, pięknie ubarwionym zimorodkiem. Ten niewielki, nieco większy i bardziej krępy od wróbla ptak, gniazduje w norkach zakładanych w nadbrzeżnych skarpach. Odżywia się małymi rybkami, kijankami i ślimakami.

Most przy osadzie Jaszewo

Nadbrzeżne skarpy nad Słupią - miejsce gniazdowania zimorodków

Oprócz turkusowej barwy grzbietu cechą charakterystyczną zimorodków jest długi piskliwy dźwięk wydawany w locie. Po minięciu mostu dolina rozszerza się. Po obu stronach rzeki zaczynają towarzyszyć nam podmokłe łąki, na których spotkać można żurawie. Aż do następnego mostu, odległego o ok. 2,5 km, czeka nas bardzo ciekawy odcinek, dość trudny technicznie z powodu dużej ilości meandrów, bystrzy i licznych przeszkód. Po minięciu mostu przeszkody w postaci zwalonych drzew zmuszają do zachowania ostrożności. Po przepłynięciu ok. 800 metrów osiągamy kolejny, przejezdny i odremontowany przez Nadleśnictwo Bytów most. Od tego momentu płyniemy w lasach. Dolina rzeki zwęża się, towarzyszą nam liczne zakręty, bystrza i powalone drzewa. W rejonie tym zaobserwowano ślady obecności bobrów. Płyniemy tak 2,8 km do następnego mostu w Gołębiej Górze. Pojawiające się łąki, zwłaszcza na prawym brzegu rzeki, są sygnałem informującym o zbliżaniu się do Gołębiej Góry. Mijane po drodze mosty są miejscem gniazdowania pliszek górskich. Ptaki te często towarzyszyć nam będą w czasie naszych wycieczek wzdłuż całego biegu rzeki. Łatwo poznać je po szczupłym ciele, żółtym spodzie i kuprze oraz długim ogonie, którym kiwają w charakterystyczny sposób. Innym towarzyszem naszych wypraw mogą stać się brodzące po wodzie lub chodzące po płaskich brzegach samotniki (brodźce samotne). W okresie lęgowym, od kwietnia do sierpnia, na leśnych odcinkach Słupi spotkać można nurogęsi, gniazdujące w norach lub dziuplach drzew.

Tracz nurogęś

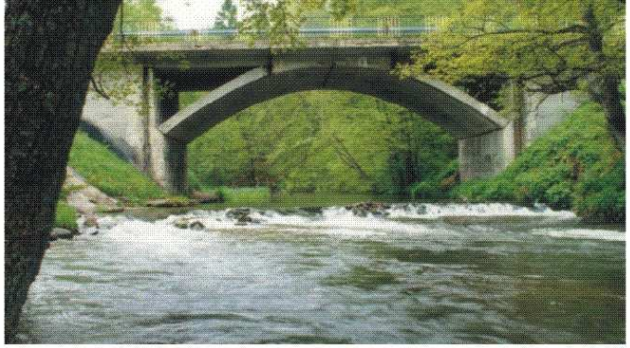

Most na Słupi w Gołębiej Górze

Z uwagi na bytowanie rzadkich i cennych, płochliwych gatunków ptaków prosimy o wyjątkowo ciche i spokojne zachowanie się oraz o powstrzymanie się od organizowania dużych spływów od czerwca do połowy lipca.

Cały omawiany odcinek z Soszycy do Gołębiej Góry jest bardzo ciekawy wędkarsko. Odłowy kontrolne wykazały obecność: pstrągów potokowych, lipieni, szczupaków, okoni, kleni, jelcy, płoci, uklei, kiełbi, strzebli potokowych i kóz.

Gołębia Góra (ok. 95 km rzeki) - na trasie Unichowo - Bytów znajduje się kolejna przystań dla wodniaków.

Koza,
objęta ochroną gatunkową

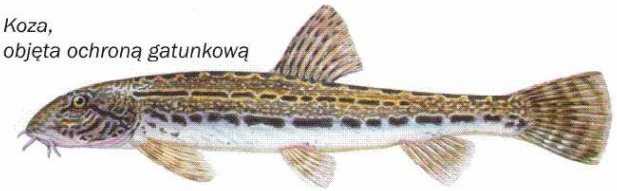

Znajdują się tu budynki po starym nadleśnictwie, nazywane osadą Sarniak. U mieszkającej tu Pani Magdaleny Backiel można wynająć kajaki, jak i zamówić ich przewóz. Natomiast namioty można rozbijać zarówno powyżej, jak i poniżej mostu drogowego, na prawym brzegu rzeki. Poniżej mostu znajdują się wykonane przez Nadleśnictwo Bytów wiaty, w których można zjeść posiłek lub schować się przed deszczem. Zatrzymując się w tym miejscu warto zwiedzić rezerwat przyrody „Gołębia Góra". Jest to rezerwat częściowy, krajobrazowo-leśny. Możemy tu podziwiać 180-letnie sosny o wysokości 30 m.

Oprócz sosen rosną też świerki, daglezje, dęby, graby, brzozy i buki. W lesie nad Słupią gniazdują gągoły. Po rezerwacie wytyczono ścieżkę przyrodniczą z tablicami opisującymi najważniejsze walory przyrodnicze, jak i historię osady.

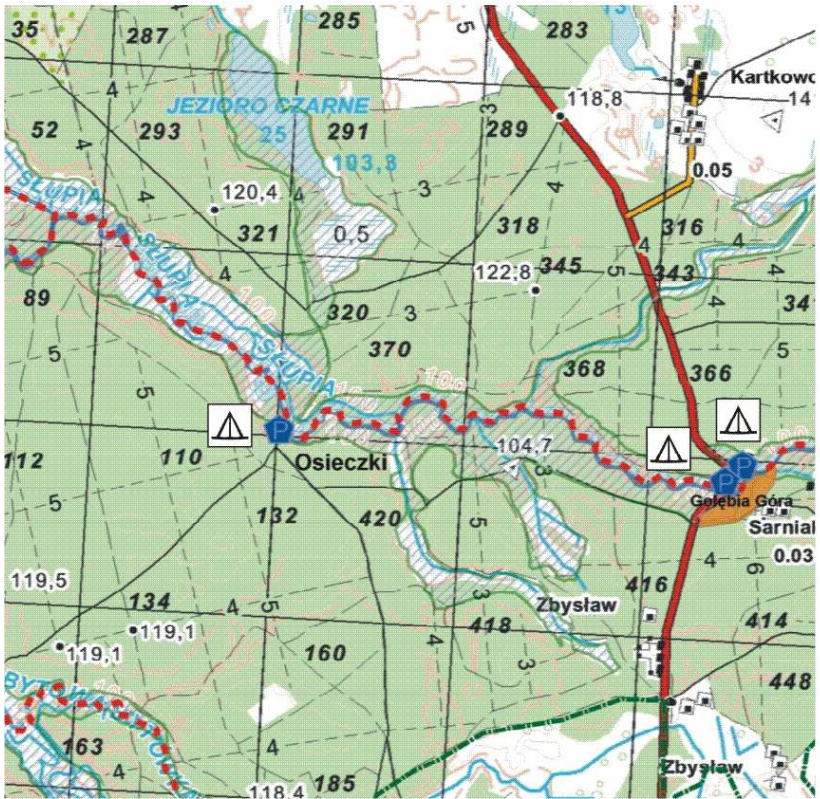

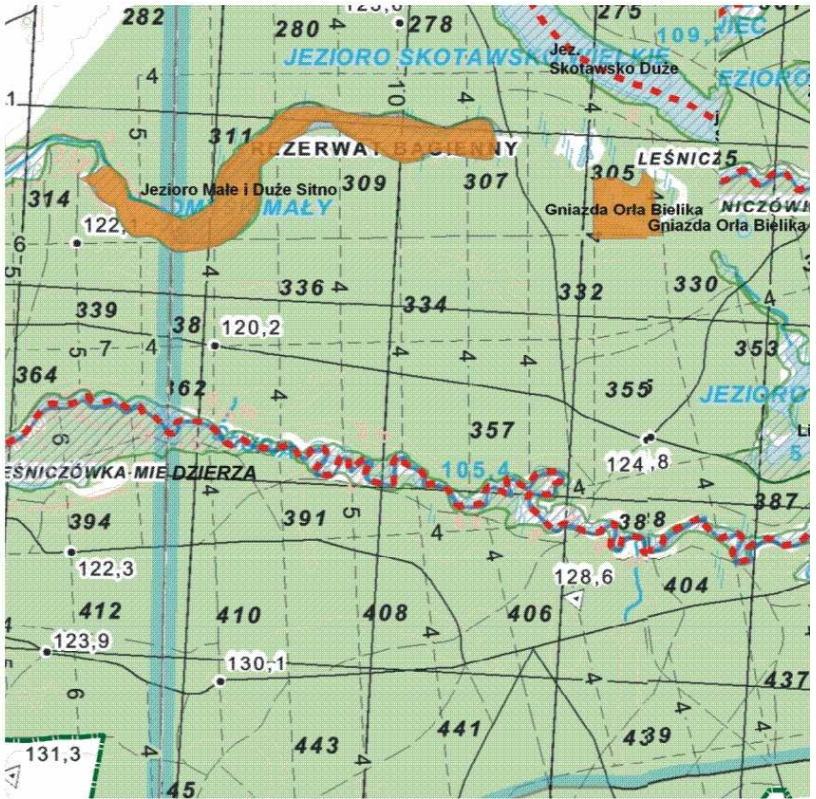

Osieczki - poniemiecki budynek

Po przepłynięciu leśnym odcinkiem ok. 3,5 km natrafiamy na ruiny starego, drewnianego mostu. Przed mostem znajduje się pomost, przy którym możemy przycumować kajaki.

Radzimy zatrzymać się w tym miejscu noszącym nazwę Osieczki, gdzie na lewym brzegu rzeki napotykamy stary, poniemiecki budynek, należący dziś do Nadleśnictwa Bytów.

Miejsce bardzo malownicze, mające klimat tajemniczości, w którym podziwiać możemy liczne okazy ciekawych drzew: dęby, świerki oraz pomnikowych rozmiarów lipę o obwodzie ok. 9 m!

Można tu biwakować po wcześniejszym powiadomieniu i uzyskaniu zgody Nadleśnictwa Bytów.

Po minięciu Osieczek dolina Słupi rozszerza się, po obu brzegach towarzyszyć nam zaczynają łąki. Rzeka ma tu szerokość 12-14 m, głębokość ok. 0,8 m z głębokimi dołkami, dno piaszczyste. Zacienienie koryta jest dość duże, a w nurcie rzeki występują powalone drzewa. Pojawiają się również starorzecza, z których większość jest już zarośnięta i straciła połączenie ze Słupią. Na mulistych brzegach od czerwca do sierpnia podziwiać możemy baldachy z bladoróżowymi kwiatami łączenia baldaszkowego, a w maju i czerwcu okazałe kwiaty kosaćców żółtych. Natomiast we wrześniu natkniemy się na owocującą jeżogłówkę. Jak sama nazwa mówi jej owoce mają postać kolczastych główek.

Łączeń baldaszkowy, wskaźnik rzek włośieniczkowych

Uregulowana rzeka Bytowa

Z ciekawszych krzewów, jakie możemy po drodze zobaczyć, wymienić należy porzeczkę czarną i kruszynę pospolitą - rośliny objęte częściową ochroną gatunkową.

Po ok. 1400 m na lewym brzegu rzeki pojawia się las. To znak, że zbliżamy się do Zalewu Rzeki Bytowej i jeziora Głębokiego.

W tym też miejscu uważny obserwator dostrzeże ślady obecności bobrów. Nad brzegami rzeki widać działalność tych zwierząt w postaci ściętych i zwalonych do wody drzew, zaś w wysokich burtach brzegów zlokalizować można nory tych zwierząt.

Odcinek łąkowy jest również ciekawy wędkarsko, spotkać tu możemy; pstrąga, lipienia, okonia, kiełbia, a przede wszystkim klenia. Ryba ta dominowała w połowach kontrolnych (80% odłowionych ryb), osiągając tu znaczne rozmiary.

Kleń

Rzeka Bytowa, lewobrzeżny 22,6 km dopływ Słupi nadaje się do spływów kajakowych od miasta Bytów. Początkowo rzeka płynie w szerokiej, rolniczej dolinie, w korycie uregulowanym. Z biegiem dołączają zbiorowiska leśne, a uregulowane koryto nabiera bardziej naturalnego charakteru. Niestety przyjemność spływu Bytową w znacznej mierze niweluje zła jakość wód rzeki, silnie zanieczyszczonych bakteriologicznie.

Osiągając Zalew Rzeki Bytowej (zwany też Cichą Wodą) żegnamy się na razie z bystrym prądem, licznymi zakrętami, przeszkodami w wodzie. Kto nad bystre i trudne technicznie odcinki rzeczne preferuje wygodne i relaksowe płynięcie kajakiem po jeziorach i zbiornikach zaporowych, znajdzie tu to co lubi.

LEGENDA:
kierunek spływu wód
zapora ziemna
kanał
podziemna sztolnia
pierwotny bieg Słupi:
odcinek rzeki Słupi "zawrócony" przez zaporę rzeki Bytowej
odcinek od zapory Bytowej do pierwotnego ujścia Kamienicy
odcinek od pierwotnego ujścia Kamienicy do ujścia przy elektrowni (w starym korycie Słupi płyną obecnie wody rzeki Kamienicy)

W tym miejscu wypada przybliżyć skutki, jakie przyniosła na tym odcinku zabudowa hydrotechniczna związana z powstałą w 1914 roku elektrownią wodną w Gałąźni Małej. Około 500 m przed jeziorem Głębokim natrafiamy na rozdzielające się wody rzeczne. Trzymając się prawego brzegu wpłyniemy w kanał doprowadzający nas do wspomnianego jeziora. Przed wykopaniem kanału z Jeziora Głębokiego do Słupi uchodził niewielki strumień.

Zapora na zbiorniku rzeki Bytowej

Możemy też skręcić w lewo i wpłynąć w stare koryto rzeki Słupi, która przed wybudowaniem elektrowni prowadziła tędy swoje wody. Obecnie płyną tutaj wody Bytowej, a kierunek ich spływu jest przeciwny do pierwotnego biegu Słupi. Po minięciu śluzy wpłynąć możemy na Zalew Rzeki Bytowej. Rozlewisko to powstało na skutek przegrodzenia zaporą ziemną Słupi w miejscu pierwotnego ujścia do niej rzeki Bytowej. Kajakiem dopłynąć możemy do zapory ziemnej, poniżej której znajduje się stare koryto rzeki Słupi, które od tego miejsca aż do połączenia się z wodami rzeki Kamienicy nazwano „Starą Słupią".

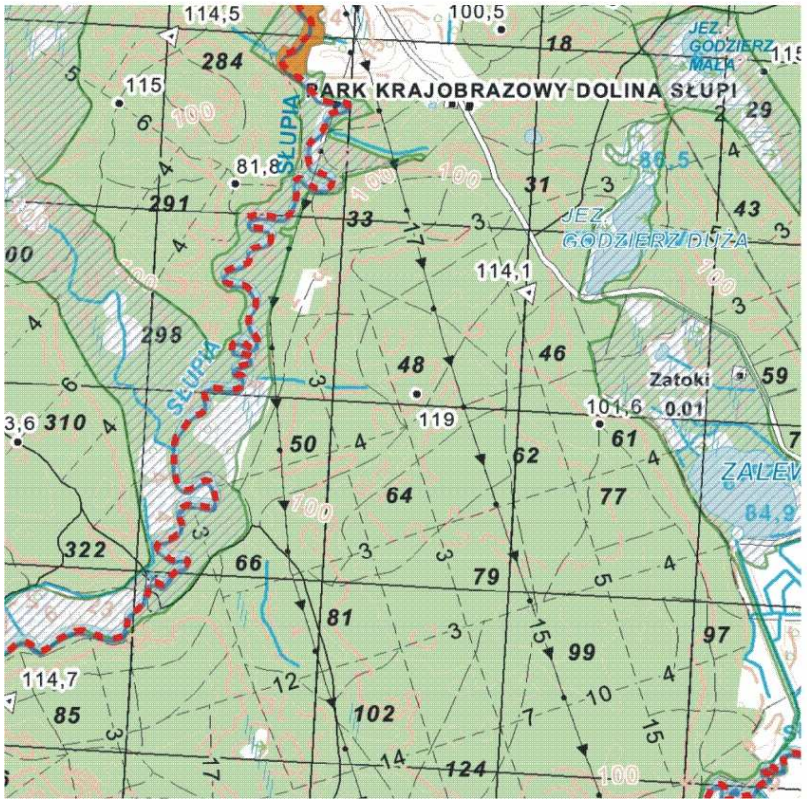

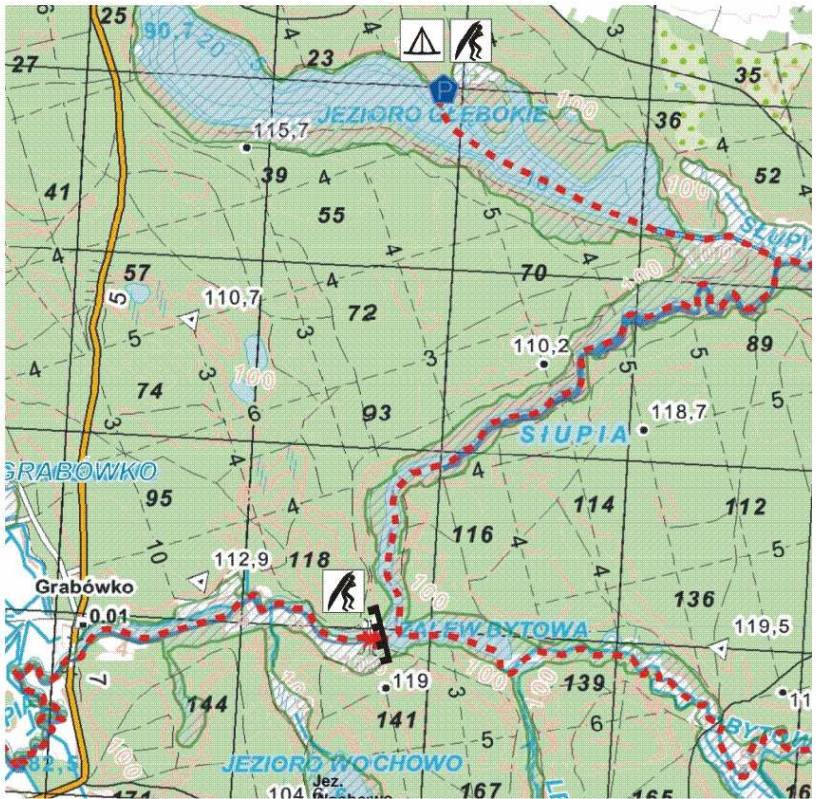

W niektórych wydawnictwach spotkać można informację o dostępności „Starej Słupi" dla kajaków, jednakże obecnie przepłynięcie tą trasą jest niemożliwe z powodu minimalnego przepływu wody oraz całkowitego zarośnięcia drzewami. Dlatego proponujemy płynąć 0,5 km kanałem do jeziora Głębokiego. Nad jego brzegami znajdziemy malowniczo położone pole biwakowe, gdzie można przenocować.

Jezioro Głębokie o powierzchni 107 ha, jest drugim co do wielkości jeziorem Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi". Jego głębokość wynosi 37 m, a powierzchnia wody ulega wahaniom na skutek pracy elektrowni wodnej w Gałążni Małej.

Na prawym brzegu jeziora, mniej więcej w połowie jego długości, znajduje się kolejna przystań dla wodniaków. Rozbijając się tu warto zwiedzić ciekawą ścieżkę przyrodniczą, gdzie w czerwcu i lipcu można natknąć się na cztery gatunki kwitnących w tym czasie storczyków. Latem lasy otaczające jezioro obfitują w owoce runa leśnego: jagody borówki czernicy i brusznicy a jesienią w grzyby. Można też spędzić czas na wędkowaniu po uprzednim wykupieniu licencji połowowej u dzierżawcy jeziora. Wędkarze mogą liczyć na złowienie szczupaków, okoni, węgorzy a także wielu gatunków ryb spokojnego żeru.

Z odległej o 2 km wsi Niepoględzie można wynająć transport i przewieźć kajaki do położonej 7 km od Głębokiego wsi Gałąźnia Mała.

Poniżej elektrowni wody Słupi łączą się z wodami rzeki Kamienicy, płynącymi w starym korycie rzeki Słupi.

Kamienica, 27,2 km lewostronny dopływ Słupi, nadaje się do spływów kajakowych od wsi Tuchomie, gdzie przygotowano trasę kajakową w formie ścieżki przyrodniczej z tablicami opisującymi atrakcje przyrodnicze oraz miejscami postoju dla wodniaków. Pomimo że jest rzeką bardzo atrakcyjną, w ujściowym odcinku o wybitnie górskim charakterze, jest także bardzo trudna technicznie. Występujące tu letnie niżówki często zmuszają do wleczenia kajaków po mieliznach. Kilka jazów i przeszkód powoduje konieczność przenoszenia kajaków, najważniejszą przeszkodą w spływie jest elektrownia wodna "Hydrowat" w Kamieńczu, zabierająca z koryta rzeki znaczną ilość wody na długim, kilkukilometrowym odcinku.

Zamek wodny na wypływie Słupi z jez. Głębokiego

Rzeka Kamienica

Rzeka Kamienica posiada bogate stado pstrąga potokowego, a w swoim dolnym biegu również lipienia. Znajdujące się tu tarliska zasilają również Słupię w cenne i szlachetne gatunki ryb. Oprócz tych reofilnych ryb wędkarze złowić mogą szczupaki, jelce, płocie, ukleje, a także ryby spokojnego żeru, zapędzające się tu z pobliskiego zbiornika Konradowo. Z ptaków spot-kać można: zimorodka, nurogęś, gągoła, samotnika, brodźca piskliwego i pliszkę górską. W lesie bukowym nad Słupią gniazdują gągoły. Ujście wód Kamienicy do Słupi jest miejscem polowań wydry.

Pliszka górska

Poziom wody poniżej elektrowni ulega znacznym wahaniom związanym z rytmem jej pracy. Do południa jest bardzo niski, odsłaniając brzegi, piaszczyste łachy i kamieniste bystrza. Po południu woda znacznie przybiera.

Gągoł

Płynąc wśród łąk docieramy do mostu w Gałąźni Małej, przed którym na prawym brzegu rzeki zlokalizowano kolejną przystań dla wodniaków.

Już w prehistorycznych czasach Gałąźnia była miejscem zasiedlonym, o czym świadczą kamienne groby skrzyniowe z ok. 1200 r przed naszą erą. W otoczeniu wsi dominują dwa wzniesienia o nazwach: Góra Juliusza i Góra Zamkowa. Na wzniesieniach tych mieściły się grodzisko i osady wczesnośredniowieczne. Od około 1400 roku do 1945 roku wieś znajdowała się w posiadaniu rodziny Zitzewitzów. Założycielem rodu i posiadłości był Jarosław von Zitzewitz (1360-1412). W 1784 we wsi znajdował się folwark i cegielnia.

Ostatnim właścicielem wsi i dóbr był urodzony w 1914 roku Wilhelm von Zitzewitz. Wówczas we wsi znajdował się młyn, gospoda ze sklepem, kuźnia, piekarnia oraz elektrownia wodna. W otoczeniu parku podworskiego stał pomorski dwór, skromny, jednopiętrowy z wysokim dachem. Dwór pochodził z II połowy XVIII wieku. Składał się z dwudziestu izb mieszkalnych. Po wojnie budynek

Przystań dla wodniaków w Gałąźni Małej

użytkowany był jako biuro i mieszkanie. W 1963 roku dwór wymagał już generalnego remontu, a w 1983 obiekt przestał istnieć. W 1,5 hektarowym parku przylegającym do dworu podziwiać można: monumentalne dęby, buki, świerki i daglezje. Przed wejściem do parku stoi kościółek z 1887 roku.
Teren przystani dla wodniaków jest zagospodarowany turystycznie (wiaty i ławy, możliwość palenia ognisk w wyznaczonych miejscach) i przystosowany jako miejsce noclegowe i przystań dla wodniaków spływających Słupią.

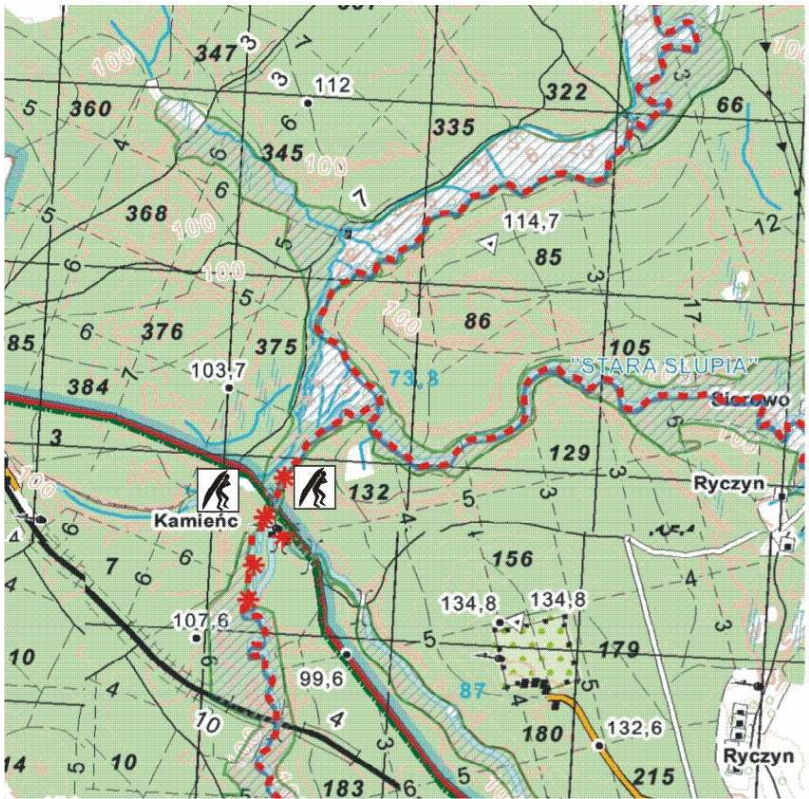

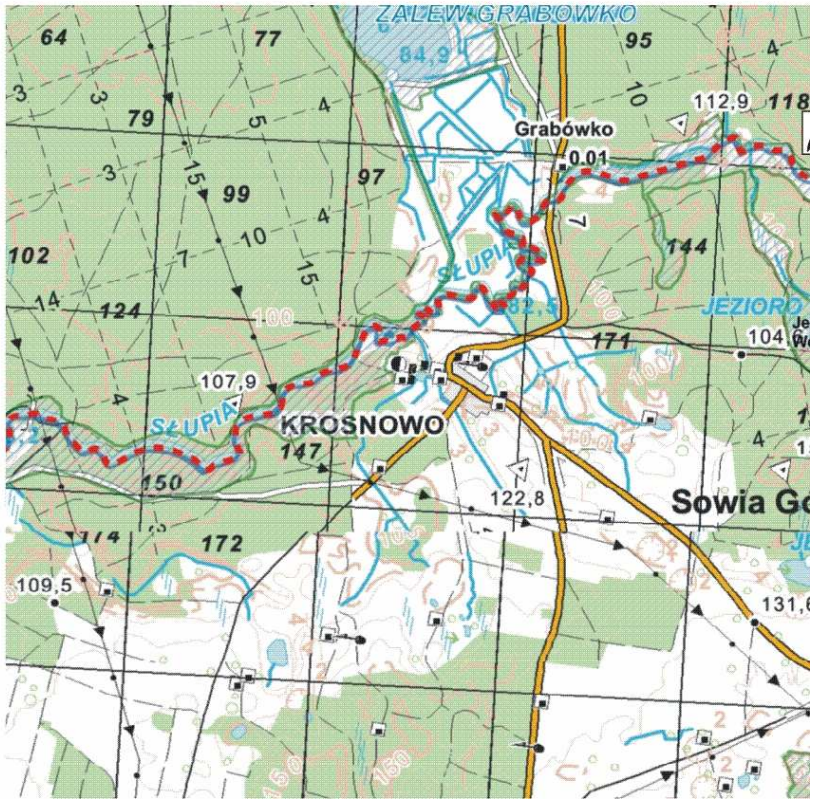

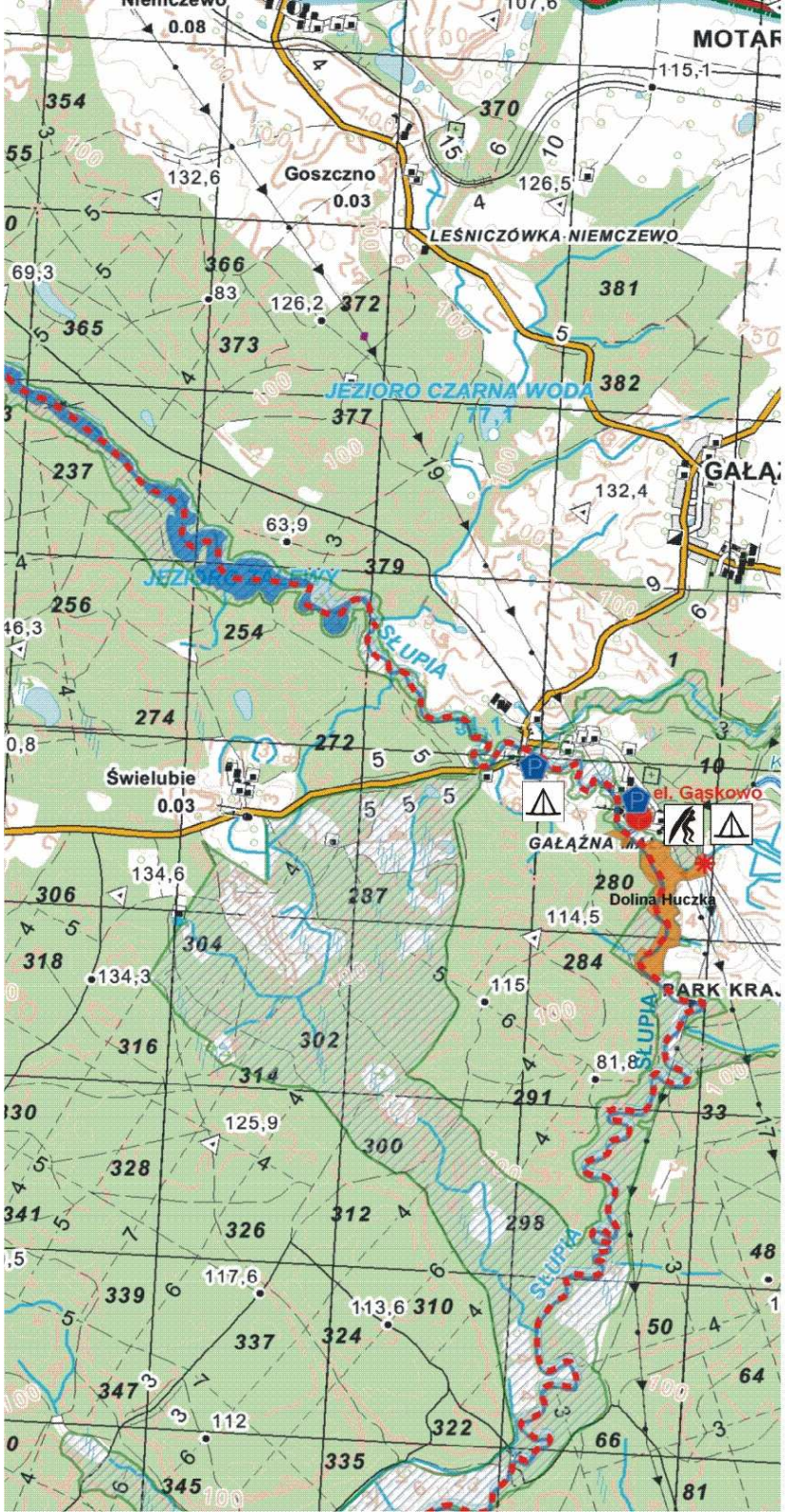

W miejscu, gdzie znajduje się przystań kajakowa ma również swój początek ścieżka przyrodnicza. Wędrując ścieżką można zapoznać się z częścią zabudowy hydrotechnicznej na rzece Słupi. Po drodze mijamy zamek wodny, gdzie woda rzeki Słupi zostaje zamknięta w rury doprowadzające je do elektrowni. Różnica wysokości zwierciadła wody od zamku wodnego do wypływu wód Słupi poniżej elektrowni wynosi 38,5 m! Dalej wędrujemy piękną krajobrazowo doliną Huczka, niewielkiego dopływu Kamienicy, gdzie ustanowiono rezerwat przyrody. Spotkać tam można okazy rzadkich i chronionych roślin m. in.: wawrzynka wilczełyko i skrzypu olbrzymiego.

Na koniec możemy zwiedzić (po wcześniejszym powiadomieniu ENWOD Sp. z o.o. ul. Rybacka 4 a 76-200 Słupsk - pon-piąt, 7.00-15.00, tel.059 8416937) elektrownię wodną z 1913 roku o mocy 3.500 kW.

Rezerwat Dolina Huczka

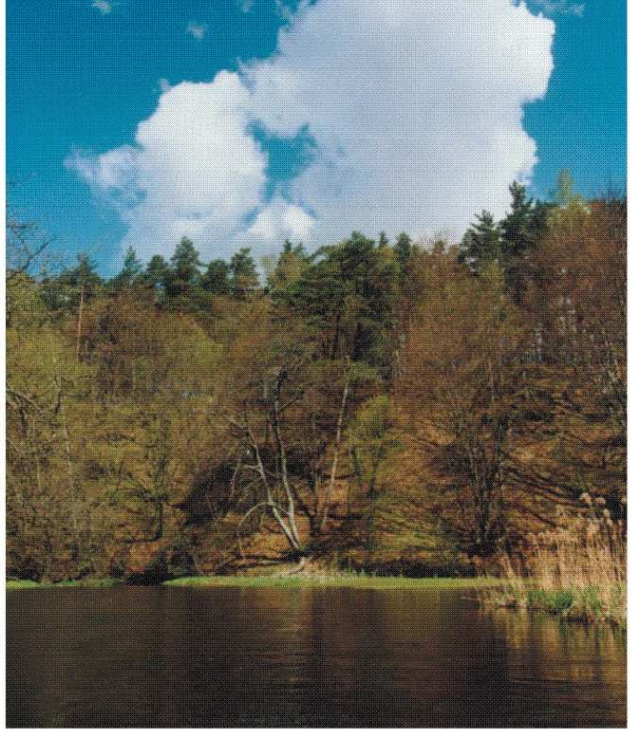

Początek Zbiornika Konradowo

W budynku elektrowni znajduje się pięć turbin Francisa produkcji Siemensa pracujących nieprzerwanie od czasów ich montażu. Turbiny kręcą się z szybkością 375 obrotów na minutę. Tutaj też zlokalizowano izbę poświęconą historii elektrowni, udostępnioną do zwiedzania. Przygotowano tu też domek, w którym można przenocować.

Za mostem w Gałąźni mijamy zlokalizowany na lewym brzegu limnigraf IMGW (urządzenie do stałego monitorowania stanu wody). Słupia początkowo płynie dość szybko, silnie meandrując. Szerokość rzeki wynosi tu 13-16 m, głębokość znacznie się zmienia w zależności od pracy elektrowni, dno piaszczysto-żwirowe, zacienienie koryta znaczne. Na prawym brzegu w starym parku podworskim widać drzewa ścięte przez bobry. Po minięciu kilku zakrętów napotykamy powalone drzewa, które zmuszają do przeciągania po nich kajaków. Następnie rzeka wyraźnie zwalnia. Koryto rozszerza się, brzegom towarzyszą podmokłe łąki i trzcinowiska.

Po około 1,5 km wpływamy do położonego wśród borów sosnowych zbiornika Konradowo. Czterdziestohektarowy zbiornik ma długość 9 km.

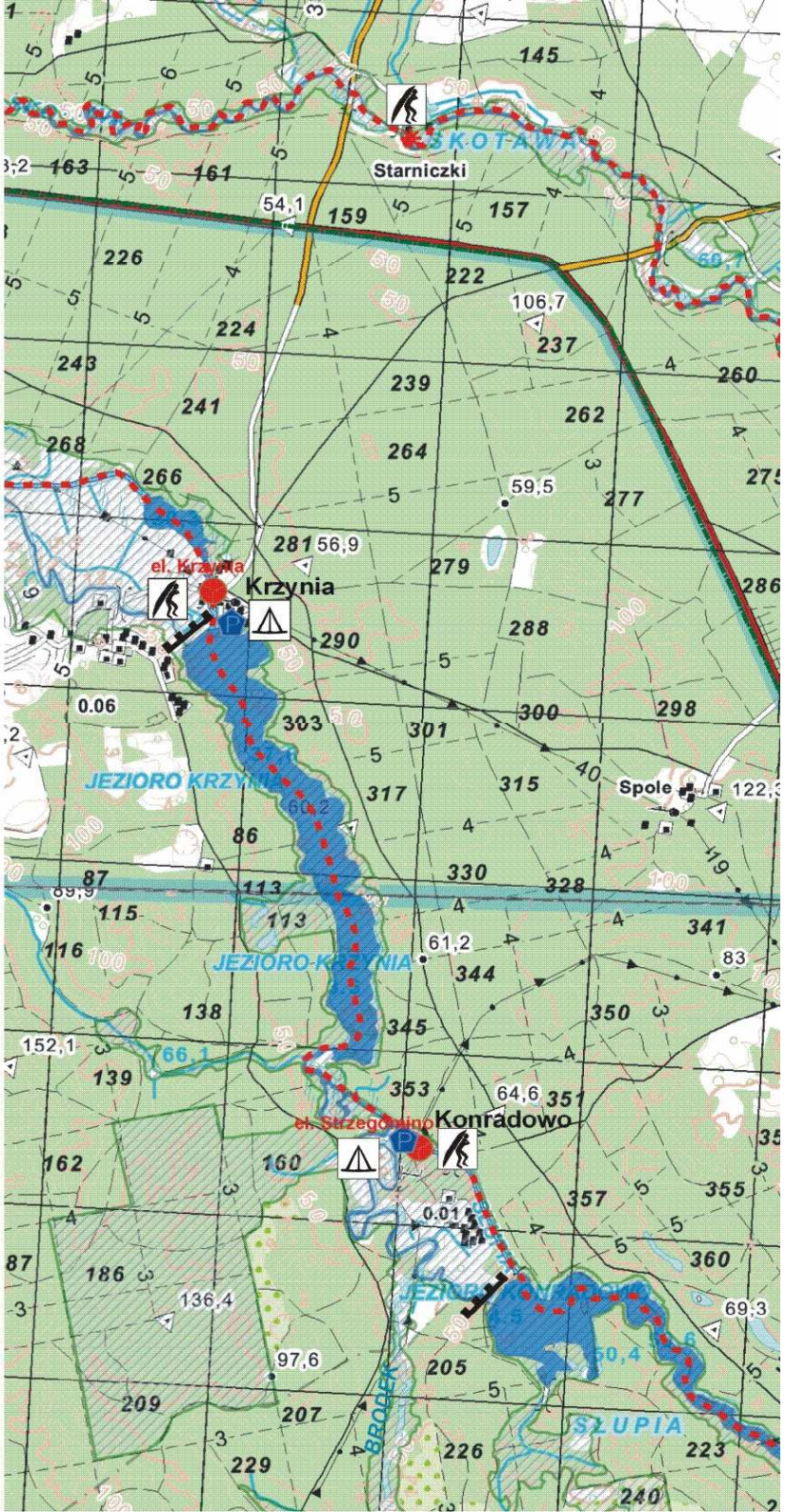

Zapora ziemna w Konradowie

Powstał wskutek przegrodzenia 460 metrową zaporą ziemną doliny Słupi w miejscowości Konradowo.
Górna jego część swym krętym kształtem nawiązuje do koryta rzeki sprzed zatopienia doliny. Pojawiają się trzcinowiska, zatoki, zalane wodą łąki. Zmienia się roślinność wodna. Wraz z trzciną pospolitą pojawiają się oczerety. W pasie trzcin i oczeretów gniazda swoje mają trzcinniki i trzcinniczki. Na powierzchni wody widać pływające liście grążela żółtego, świadczące o obecności mulistego i miękkiego dna. Brak przeszkód w wodzie, zakrętów i bystrzy skłania nas do uważniejszej obserwacji powierzchni wody i brzegów.

Brodziec samotny

Niedostępne rozlewiska są ostoją ptactwa wodnego: brodźców piskliwych, czapli siwych, krzyżówek, łabędzi niemych. Podczas naszego spływu zaobserwowaliśmy tu także kormorany. Na jeziorze nurkują polując na ryby perkozy dwuczube i nurogęsi, rzadko zaobserwować można zalatujące tu bieliki. Po przepłynięciu kilku kilometrów wąski i kręty zbiornik rozszerza się.

Sygnałem informującym o zbliżaniu się do zapory jest pojawienie się 2 małych wysepek, porośniętych drzewami. Po ich minięciu kierujemy się na widoczne przy prawym brzegu śluzy, które wprowadzą nas w 960 metrowej długości

Perkoz dwuczuby

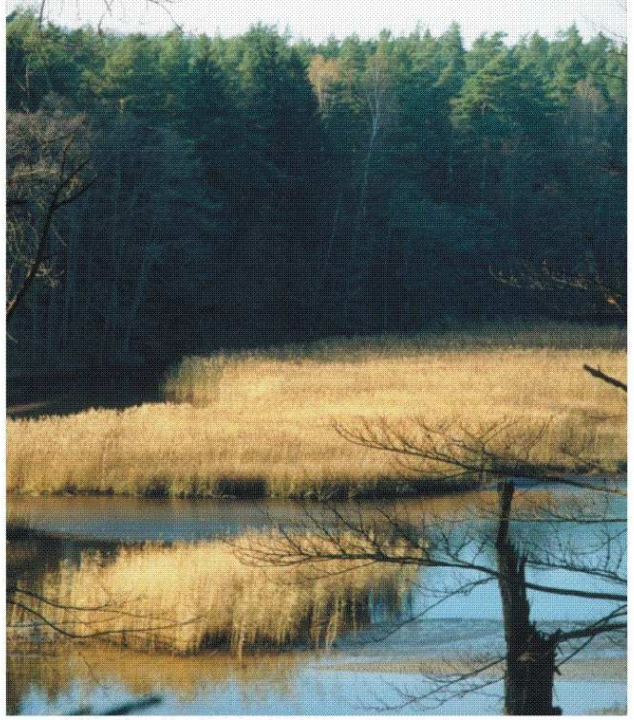

Trzcinowiska nad zbiornikiem Krzynia

kanał biegnący do elektrowni. Mijamy most, za którym na prawym brzegu rzeki znajduje się miejsce, gdzie trzeba podjąć kajaki. Obejrzeć tu można budynek elektrowni wodnej „Strzegomino", pochodzącej z lat 1922-1924, o mocy 2310 kW.
Przy budynku elektrowni znajduje się domek, w którym można przenocować po wcześniejszym uzgodnieniu z ENWOD Sp. z o.o.

Czeka nas kolejne przenoszenie kajaków na odcinku ok. 100 m do kanału poniżej elektrowni. Różnica wysokości między lustrami wody wynosi ponad 12 m. Na prawym brzegu rzeki, poniżej elektrowni, znajduje się mała zatoczka, w której się wodujemy. Pewnym mankamentem jest podmokły i grząski brzeg oraz obecność ogrodzenia broniącego dostępu do elektrowni. Płyniemy dalej kanałem wśród podmokłych lasów, na lewym brzegu mijamy trudne do zauważenia, zwłaszcza latem, ujście rzeki Brodek. Zwalone drzewa, silne zacienienie, sąsiedztwo podtopionych lasów oraz wolno i majestatycznie płynąca rzeka sprawiają wrażenie niesamowitości. W takiej atmosferze docieramy do kolejnego jeziora - Krzyni, którego geneza jest analogiczna jak Konradowa.

Kwitnący grążel żółty - masowo występujący w zbiorniku Krzynia

W latach 1925-1926 wybudowano 250-metrową zaporę ziemną, która przecinając dolinę rzeki utworzyła 66 hektarowy zbiornik zaporowy, ulegający stałemu wypłycaniu i zarastaniu. Na skutek zasypywania osadami rzecznymi górnej części zbiornika utworzyła się rozległa delta. Koryto rzeki rozdzieliło się na kilka ramion, między którymi powstały łachy i wyspy kolonizowane przez roślinność. Trzcinowiska i oczerety są miejscem bytowania i rozrodu wielu gatunków ptaków. Krzynia, w odróżnieniu od wąskiego i krętego Konradowa, jest zbiornikiem dość szerokim, a perspektywy widokowe są tu znacznie większe. Ułatwia to obserwację brzegów i powierzchni wody. Z daleka już widać budynek stanicy wędkarskiej i elektrowni wodnej, zlokalizowane w pobliżu zapory. Mijając malownicze zatoki i półwyspy wrzynające się w jezioro dopływamy do kanału doprowadzającego wodę do elektrowni w Krzyni.

Krzynia jest niewielką miejscowością o charakterze rekreacyjnym. Przez stulecia była leżącym na uboczu majątkiem wiejskim. Od 1834 roku do końca II wojny światowej wieś była własnością rodu Zitzewitzów. W 1878 roku wybudowano dwór położony w malowniczym parku. Osobliwością dworu były belki stropowe z rzeźbionymi głowami. Do pałacu myśliwskiego Zitzewitzów przyjeżdżali na polowania najwięksi dygnitarze III Rzeszy, z samym Hermanem Göringiem, a nawet koronowane głowy. Według ustnego przekazu dla tych wyjątkowych gości wybudowano w parku bunkier, do którego nikt jak dotąd nie znalazł wejścia. W bunkrze tym znajdować się mają skarby i kosztowności schowane tam przez gestapowskich dostojników. Dwór przetrwał wojenną zawieruchę, będąc po wojnie siedzibą PGR-u. W 1984 roku uległ zniszczeniu na skutek pożaru. Do dziś zachował się zdziczały park podworski z okazałymi pomnikowymi drzewami: lipami, dębami.

Krzynia daje możliwość rozbicia obozowiska i noclegu. Spośród kilku ośrodków wypoczynkowych jako miejsce noclegowe i przystankowe możemy wybrać ośrodek wypoczynkowy „Barbara" tel.703400550, gdzie znajdziemy pole namiotowe, jak i noclegi w domkach.

Słupia poniżej Krzyni

Bezpośrednio za elektrownią znajduje się niewielkie jeziorko (Krzynia II), z którego Słupia wypływa otwartym kanałem. Po przepłynięciu ok. 1,7 km napotykamy ujście starego koryta Słupi, w którym obecnie jest tylko minimalny przepływ. Od tego miejsca przez ponad 3 km płyniemy w szerokiej dolinie. Brzegi rzeki są tu wysokie, umożliwiające zakładanie gniazd jaskółkom brzegówkom. Po obu brzegach towarzyszą rzece podmokłe łąki, z dużą ilością starorzeczy odciętych od Słupi. Łąki sąsiadują z lasami. Odcinek ten jest łatwy technicznie i z powodu jednostajnego krajobrazu dość monotonny. Uważać jedynie należy na drewniane kołki wystające przy niższych stanach wody z rzeki, będące pozostałością jej regulacji, dokonanej przed II wojną światową. Ten fragment Słupi jest atrakcyjny wędkarsko. Łowiący ryby mogą liczyć tu na spotkanie z pstrągiem potokowym, lipieniem, kleniem, jelcem, okoniem, szczupakiem, płocią, ukleją.

Przy odrobinie szczęścia można przeżyć niespotykane emocje towarzyszące braniu troci wędrownej czy łososia - ryb odwiedzających te rejony Słupi w poszukiwaniu tarlisk. Żyją tu także ryby chronione: kozy i różanki. Nad brzegami rzeki spotkać się można z szybkimi jak błyskawica, pięknie ubarwionymi zimorodkami.

Łosoś atlantycki

Zwężanie się doliny rzecznej oraz zbliżanie się lasów do koryta rzeki to zwiastuny kolejnego punktu przystankowego - w Leśnym Dworze.
Dopływamy do mostu przy Nadleśnictwie Leśny Dwór (53,4 km). Bezpośrednio przed mostem prąd przyspiesza, tworząc wyraźne bystrze, gdzie można podjąć kajaki. Można też minąć most i dotrzeć do łąki na prawym brzegu rzeki.
Widoczne wiaty informują nas o miejscu, gdzie można się zatrzymać i rozbić obóz.
Pewną uciążliwością jest wyciąganie kajaków na wysoki brzeg rzeki.

Troć wędrowna - samica

Troć wędrowna - samiec

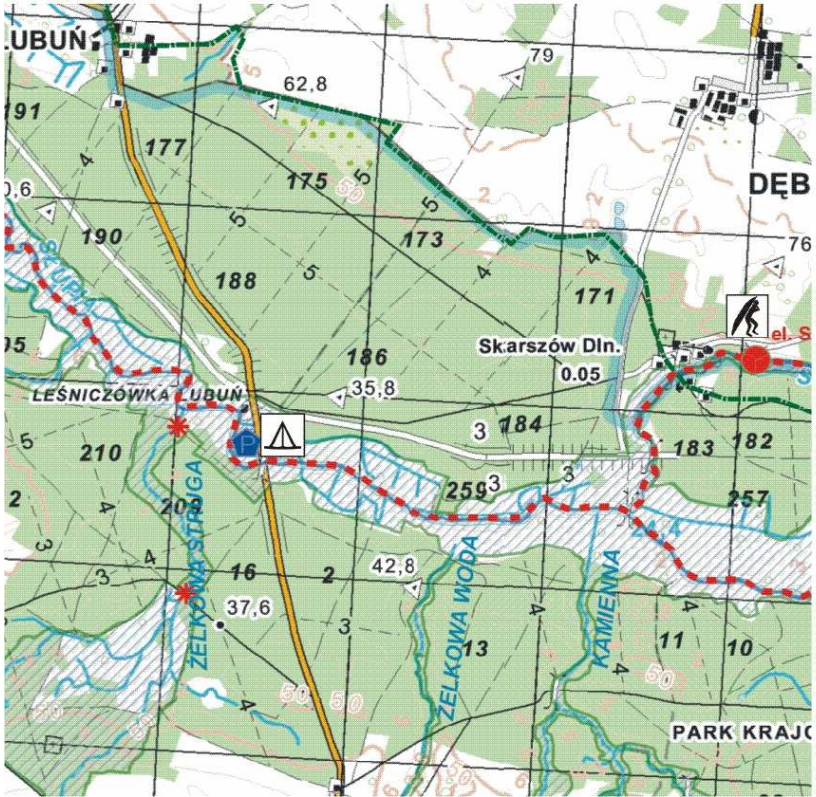

Słupia poniżej Leśnego Dworu

Zatrzymując się w tym miejscu warto zwiedzić siedzibę Nadleśnictwa. Jest nią zabytkowy budynek z przed II wojny światowej znajdujący się na prawym brzegu rzeki. Z dawnego wystroju wnętrz zachował się zabytkowy kominek znajdujący się na piętrze. Przy siedzibie Nadleśnictwa zwiedzić można salę poświęconą ochronie przyrody i gospodarce leśnej.
Przystań dla wodniaków sąsiaduje ze ścieżką przyrodniczą, którą można zwiedzić dysponując większą ilością wolnego czasu.

Strumieniówka

Za Leśnym Dworem znajduje się malowniczy odcinek rzeki, płynącej wśród łąk i lasów. W przeciwieństwie do poprzedniego fragmentu, w omawianym pojawiają się powalone drzewa oraz przeszkody w postaci wrastających w nurt gałęzi. Latem nierzadko zmuszeni jesteśmy do przedzierania się przez gęste, zielone zarośla. Pomocna okazać się może siekierka do cięcia gałęzi i torowania sobie drogi. Zarośla i zadrzewienia w dolinie rzeki są miejscem lęgowym kukułki, której charakterystyczny głos można usłyszeć podczas spływu na tym odcinku. Od Krzyni po Lubuń licznie występuje strumieniówka,zasiedlajca podmokłe zarośla wierzbowe i olsy. Po przepłynięciu ponad 3,5 km docieramy do ujścia Skotawy.

Derkacz

Kwitnące włosieniczniki w ujściu Skotawy

Skotawa jest największym (45,6 km), prawostronnym dopływem Słupi. Rzeka ta nadaje się do spływów kajakowych, choć jest bardzo trudna technicznie z powodu licznych przeszkód w korycie: zwalonych drzew, ośrodków hodowli ryb, elektrowni wodnej w Skarszewie Dolnym, bystrzy itp.
Od ujścia Skotawy rzeka rozszerza i pogłębia się. Płynąc mijamy ujście Kamiennej niewielkiego lewobrzeżnego dopływu Słupi będącego ważnym tarliskiem troci wędrownej. Kolejnymi mijanymi dopływami są Żelkowa Woda i Żelkowa Struga. Po przepłynięciu ok. 2 km docieramy do mostu przy leśniczówce Żelki. Na tym odcinku licznie występuje derkacz - gatunek rzadki zagrożony globalnie w parku zwiększający swoją liczebność. Siedliskiem derkacza są wilgotne łąki.

Rzeka Kamienna

Od mostu na trasie Kwakowo-Lubuń rzeka jest dość trudna technicznie. Do najbardziej uciążliwych przeszkód należą wrastające w nurt gałęzie łozy (wierzby szarej). Na niektórych odcinkach całe dziesiątki metrów przedzieramy się przez gąszcz zielonych zarośli. Nie brakuje tu też drzew powalonych do wody, pomimo że kilka lat temu oczyszczono z nich opisywany odcinek aż do Łosina (6 km).

Na całym opisywanym odcinku rzeki od Krzyni do Łosina licznie występuje troć wędrowna, która ma tu swoje tarliska, a z ryb osiadłych lipień, pstrąg potokowy, szczupak, strzebla potokowa, głowacz białopłetwy i wiele innych. Płynąc spotkać się można z ciekawymi gatunkami ptaków: derkaczem, żurawiem, zimorodkiem, traczem nurogęsiem, pliszką górską, brzegówką. Nadrzeczne łąki są terenami łowieckimi kani rdzawej. Ze ssaków stosunkowo licznie występuje wydra.

Zbliżając się do Łosina osiągamy dość wysoką skarpę na lewym brzegu rzeki. Jest to granica parku podworskiego o charakterze krajobrazowym, położonego między rzeką Słupią a zabudową wsi. Założenie folwarczno-parkowe powstało w początkach XIX wieku, lecz sama wieś wymieniana jest w dokumentach od końca XV wieku. W 1419 roku majątek znalazł się w rękach rodziny Puttkamerów i pozostawał w nich do lat międzywojennych XX wieku. Ostatnim właścicielem dworu był komandor podporucznik Maximilian von Zitzewitz, zmarły w 1937 roku. Jego grób znajduje się tuż nad rzeką przy starym dębie.

W parku zachowały się liczne okazy pomnikowych drzew, wśród nich dęby, klony, jesiony, daglezje i inne.

Słupia w Łosinie

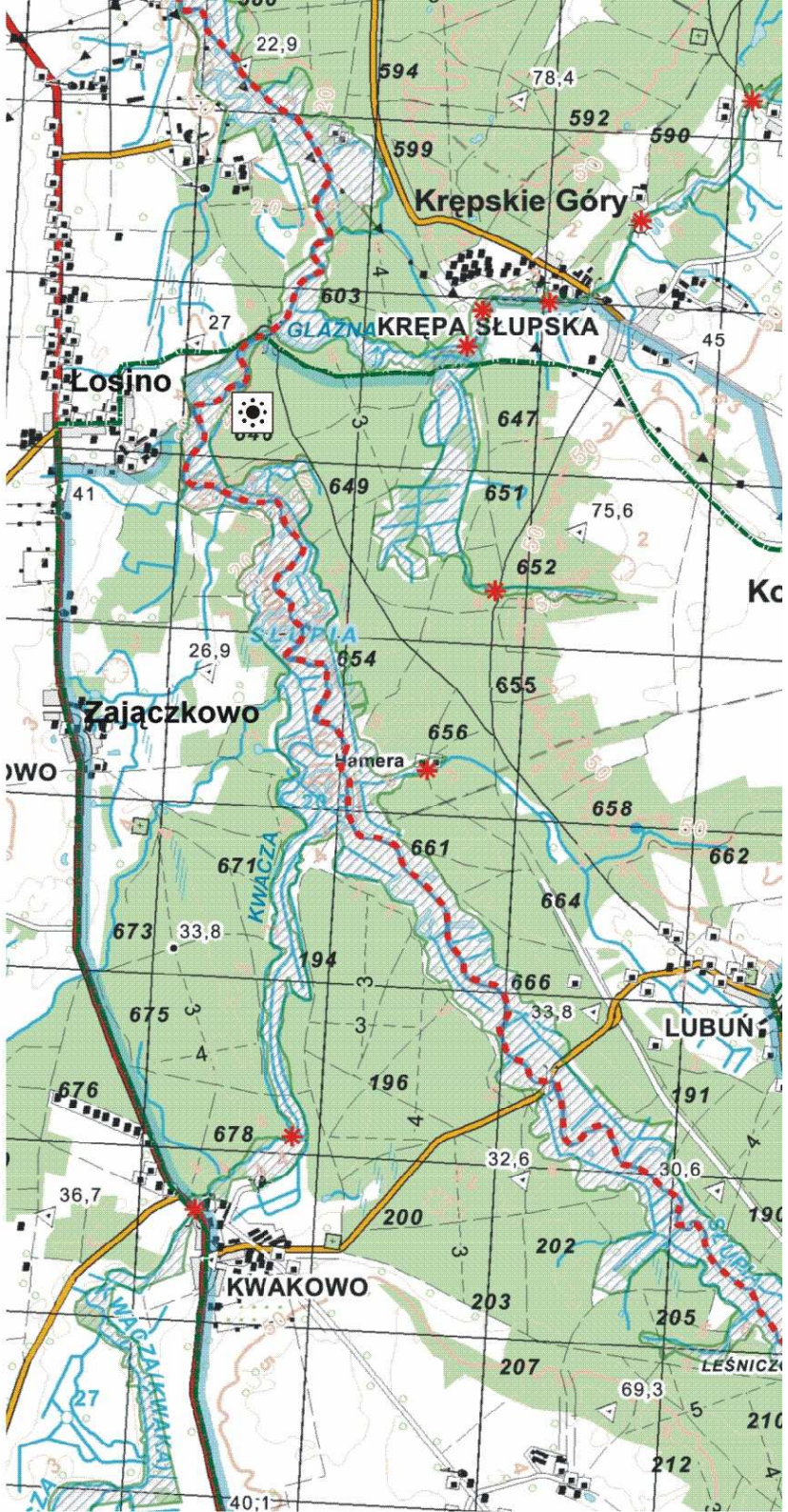

Grodzisko w Łosinie

Chcąc zwiedzić park musimy minąć skarpę i zwalone do wody drzewo, przepłynąć ok. 100 m dość wartkim prądem, minąć kolejne drzewo w korycie. Za nim, na lewym brzegu rzeki znajduje się łąka, gdzie można zatrzymać kajaki.

Płynąc dalej docieramy do kolejnego trudnego odcinka. Lewy, wysoki brzeg rzeki cały porośnięty jest łozami, których gałęzie wrastają daleko w nurt Słupi. Prawy brzeg jest mniej zarośnięty.
Mijamy starorzecze znajdujące się na lewym brzegu rzeki i docieramy do rozmytej skarpy na prawym brzegu.

Jest to pozostałość po wczesnośredniowiecznym grodzisku, z VIII IX wieku (lub IX X). Było to grodzisko nizinne, niewiadomego typu, usytuowane na skraju niewielkich wzniesień, wśród podmokłych łąk. Stanowiło ono centrum zespołu osadniczego, złożonego z grodziska, rozległej osady zlokalizowanej obecnie po drugiej stronie rzeki., datowanej na VIII IX wiek oraz wielu mniejszych osad położonych na niższych terasach zalewowych Słupi, częściowo już poza granicami Parku Krajobrazowego.

Głowacz białopłetwy - objęty ochroną gatunkową

Po minięciu kilku zakrętów i stromej skarpy na prawym biegu rzeki docieramy do mostu na trasie Krępa - Łosino. Mijając go opuszczamy Park Krajobrazowy „Dolina Słupi".
Zaraz za mostem, na prawym brzegu rzeki znajduje się ujście rzeki Glaźnej (Glężnej) - ważnego tarliska troci wędrownych. W rzeczce tej licznie występują pstrągi potokowe, minogi strumieniowe i rzeczne oraz głowacze białopłetwe.
Z tego miejsca mamy do przepłynięcia ok. 7 km do miasta Słupska. Niektóre odcinki są trudne technicznie z powodu znacznego zarastania brzegów i koryta rzeki.
Z prawej strony mijamy dużą wieś gminną - Kobylnicę, sąsiadującą z miastem Słupskiem. Mijamy ujście Kamieńca - niewielkiego lewobrzeżnego dopływu Słupi.
Z lewej strony towarzyszą nam łąki oraz - w pewnym oddaleniu - lasy. Po obu stronach rzeki spotykamy odcięte od jej koryta starorzecza.
Po minięciu stalowego mostu wpływamy do Słupska. Od mostu "czołgowego" przy Akademii Pomorskiej brzegi Słupi są uregulowane, choć po kilkunastu latach od ich umocnienia wdziera się na nie roślinność zielna, krzewy i drzewa. Płynąc dalej docieramy do Parku Kultury i Wypoczynku, gdzie znajduje się przystań kajakowa i wypożyczalnia kajaków. Docieramy do wspartych na łukach mostków. Rzeka rozwidla się, jej lewa odnoga tworzy tzw. kanał młyński, który nie jest udostępniony do spływów kajakowych.
Trzymając się prawego brzegu docieramy do mostku, przy którym należy podjąć kajaki i przenieść je ok. 50 m poniżej śluzy łososiowej.
Płynąc dalej mijamy kolejny most, przy którym na lewym brzegu rzeki znajduje się Zamek Książąt Pomorskich - obecnie siedziba Muzeum Pomorza Środkowego,

Jaz i przepławka PZW w Słupsku

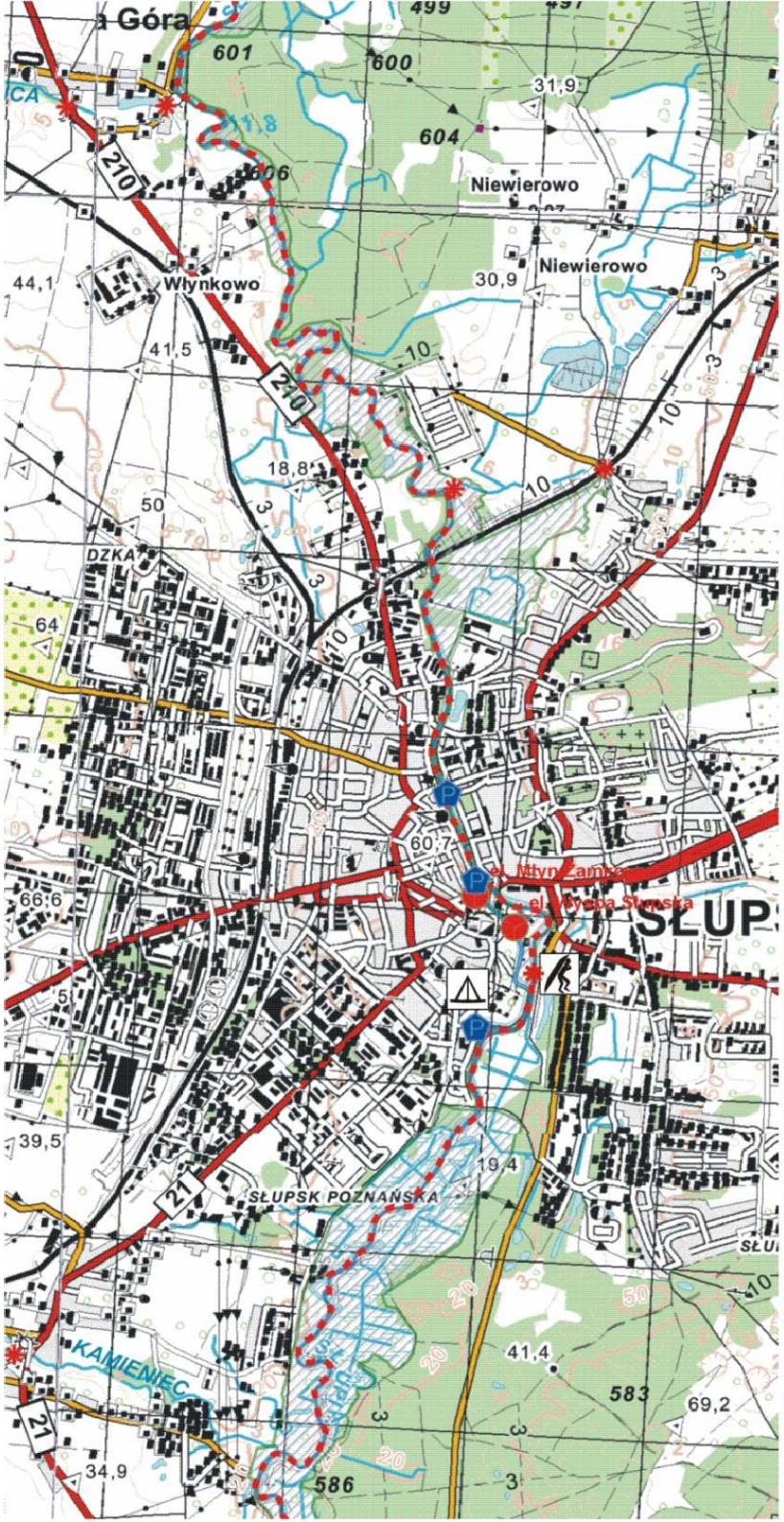

Minóg rzeczny- objęty ochroną gatunkową

młyn zamkowy, stary spichlerz oraz podominikański kościół św. Jacka. Po połączeniu z ujściem kanału młyńskiego, gdzie zbudowano sztuczne tarlisko dla ryb litofilnych i minogów, na lewym brzegu rzeki podziwiać możemy basztę czarownic, zaś poniżej kolejnego mostu po prawej stronie widać siedzibę starostwa powiatowego, obok znajduje się dyrekcja Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi". W siedzibie dyrekcji zwiedzić można wystawę przyrodniczą. Po ok. 100 m na lewym brzegu rzeki mijamy stary kościół Św. Mikołaja - obecnie siedzibę Biblioteki Miejskiej. Mijamy kolejne mosty, poniżej mostu znajdującego się przy tzw. stawku łabędzim opuszczamy uregulowane brzegi rzeki. Za dużym mostem kolejowym rzeka tworzy duże zakole. Płyniemy wśród łąk. Na prawym brzegu rzeki znajduje się duża i nowoczesna oczyszczalnia ścieków dla miasta Słupska.

Opuszczając miasto rzeka płynie wśród łąk, osiągając wieś Włynkówko. Przy młynie Włynkówko, położonym na lewostronnym niewielkim dopływie - rzece Bagienicy (Basienicy) Słupia wpływa w lasy. Rozpoczyna się piękny krajobrazowo i cenny przyrodniczo odcinek ciągnący się aż do wsi Bydlino.

Samica łososia atlantyckigo

Samiec łososia atlantyckigo

Po obu stronach rzeki występują lasy mieszane i bory sosnowe, w których od lata do późnej jesieni zbierać można grzyby. Spotyka się liczne powalone do wody drzewa oraz strome, często podmyte przez rzekę skarpy. Ten fragment rzeki jest chętnie odwiedzany przez wędkarzy, szukających emocji związanych z połowami troci. Można tu liczyć na spotkanie ze "srebrniakiem", jak również pstrągiem potokowym czy "tęczakami" wpływającymi do Słupi z Bałtyku. Często łowi się też szczupaki czy okonie. Nadbrzeżne skarpy i zarośla są miejscem życia zaskrońca - objętego ochroną węża. Sygnałem zbliżania się do Bydlina jest stalowa kładka przerzucona przez rzekę. Przed tą wsią Słupia przyjmuje prawostronny dopływ - Gnilną, zarybianą narybkiem troci.

Blisko jej ujścia znajduje się poniemiecki młyn odcinający dorosłym rybom wędrówkę na tarło w górę rzeki Gnilnej. We wsi znajduje się pole namiotowe oraz przystań dla wodniaków. Można tu także zamówić transport i wypożyczenie kajaków.

Mijamy most drogowy na trasie Słupsk - Ustka. Na prawym brzegu dokonano niestety zniszczenia brzegów rzeki poprzez wykonanie betonowego umocnienia brzegów na znacznej długości. Poniżej Bydlina Słupia płynie wśród łąk, którym w pewnym oddaleniu towarzyszą lasy. Po prawej stronie mijamy Niestkowo i docieramy do Charnowa. Po minięciu mostu drogowego płyniemy wśród łąk, po prawej stronie pojawia się las. Mijamy most kolejowy. W pobliżu Wodnicy lasy pojawiają się na lewym brzegu rzeki. Tutaj też znajduje się rezerwat przyrody położony przy stalowej kładce komunikacyjnej „Buczyna nad Słupią". Jest to rezerwat leśny, utworzony w 1987 roku na powierzchni ok. 19 ha.

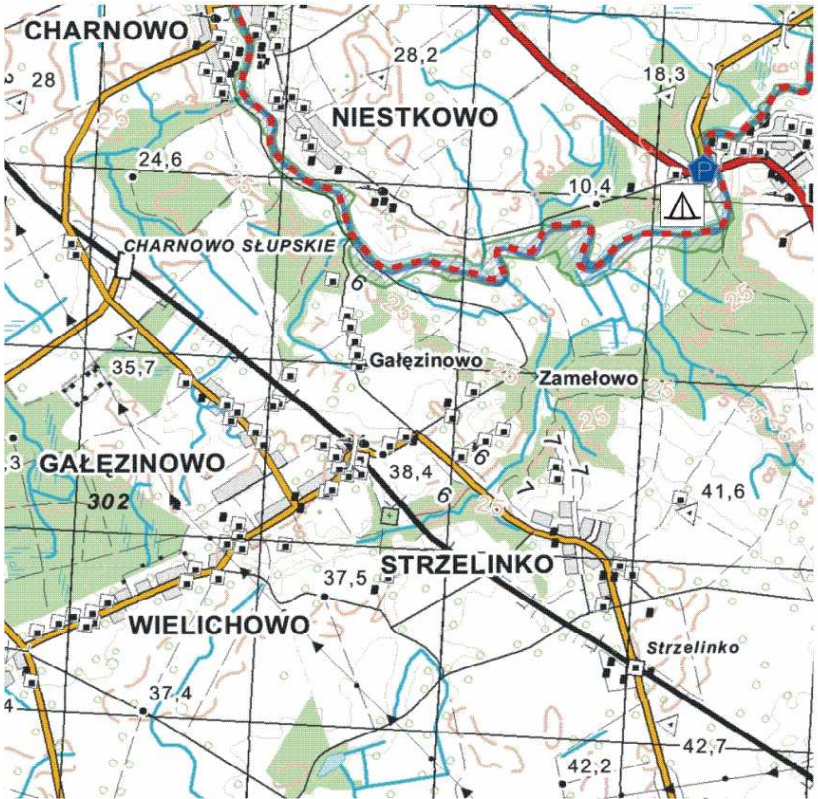

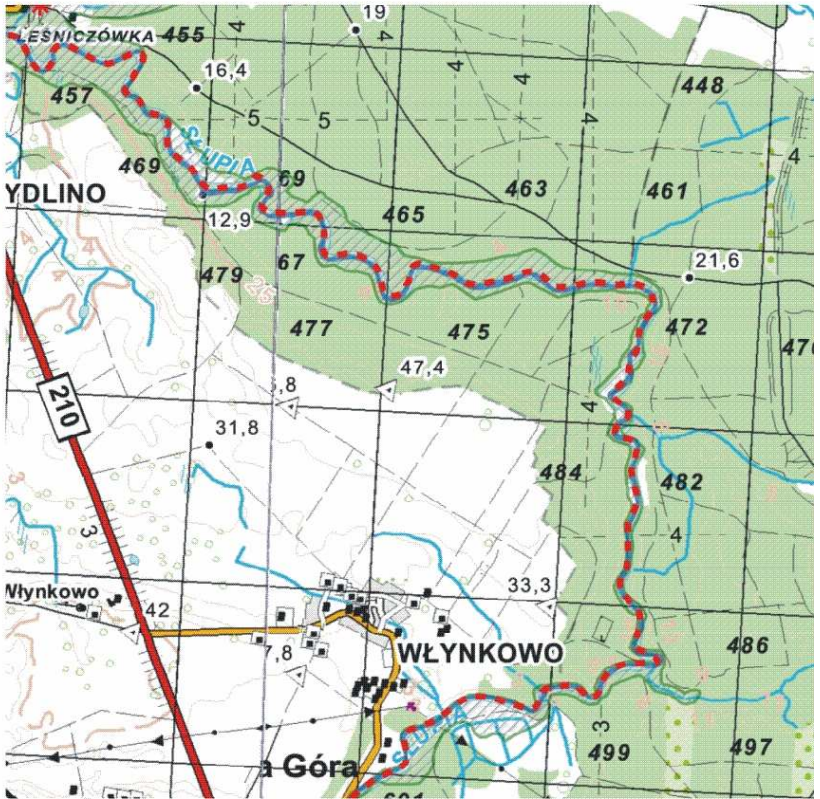

Port w Ustce

Można zobaczyć w nim mozaikę grądu, łęgu oraz żyznej buczyny niżowej. Z rzadkich roślin możemy tam spotkać perłówkę jednokwiatową, kokorycz wątłą, złoć pochwolistną oraz chronione: kruszczyka szerokolistnego, marzanką wonną i porzeczkę czarną. Z formacji roślinnych możemy podziwiać tu kwaśną i żyzną buczynę niżową, łęgi i olsy.

Po minięciu rezerwatu i wsi Wodnica na prawym brzegu rzeki mijamy oczyszczalnię ścieków dla miasta Ustki. Cały opisywany odcinek jest atrakcyjny wędkarsko, głównie dzięki występowaniu troci wędrownej, jak i łososia atlantyckiego.
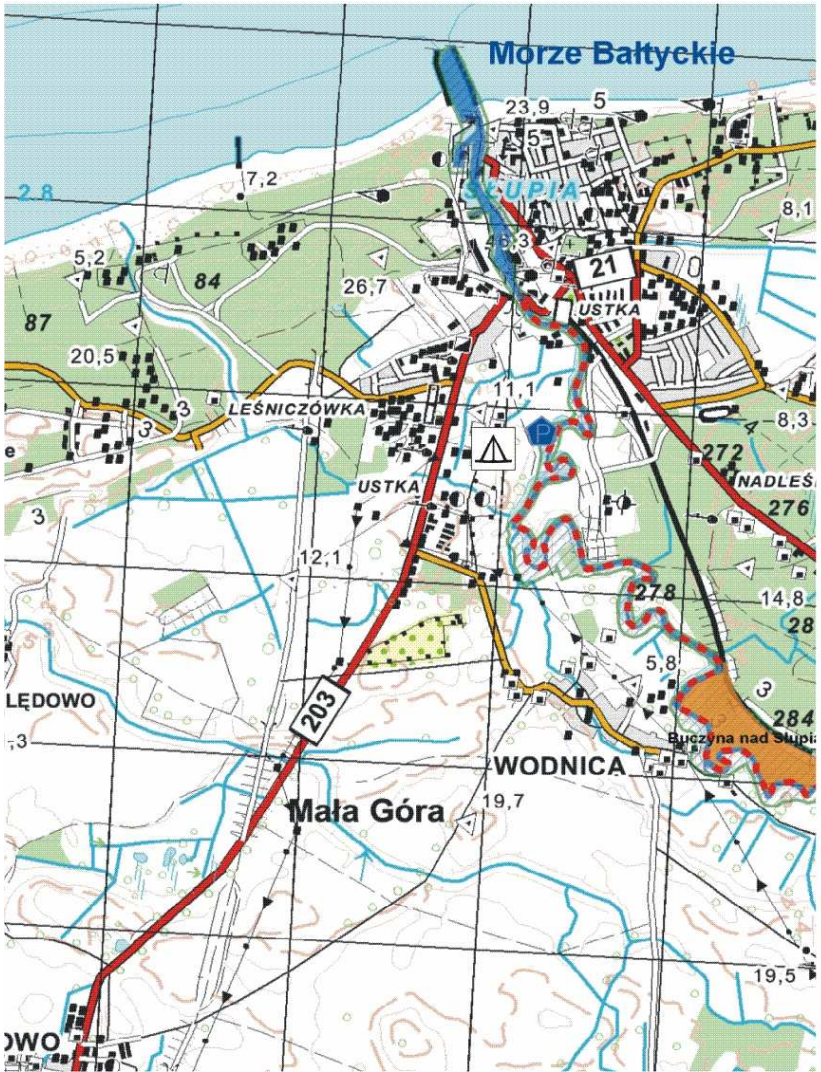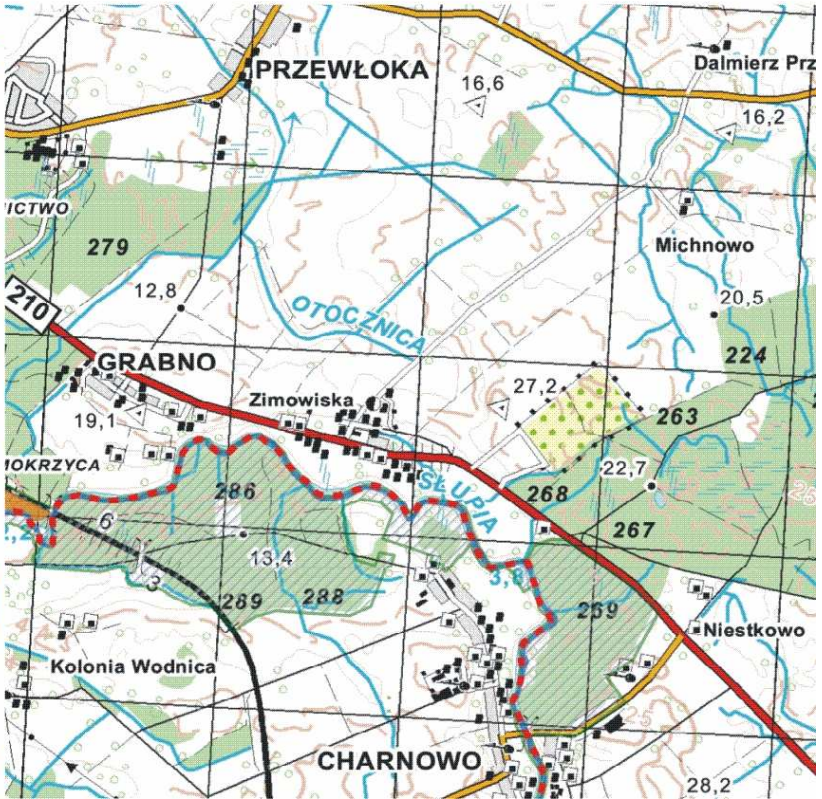
Zbliżając się do Ustki mijamy przystań na lewym brzegu rzeki, gdzie możemy przenocować oraz zamówić transport lub wypożyczenie kajaków. Osiągając miasto możemy podjąć kajaki przy moście drogowym na lewym brzegu rzeki, obok szkoły, gdzie istnieje dogodny dojazd. Można także popłynąć dalej mijając most drogowy i wpływając na wody morskie, administrowane przez Urząd Morski w Słupsku. Wpłynięcie na nie wymaga każdorazowego uzyskania zgody Bosmanatu Portu w Ustce (tel. 059 8144533), w celu uniknięcia kolizji i dezorganizacji ruchu w porcie. Mijając ujście Słupi wpływamy na Bałtyk, kajaki można podjąć na plaży.